

Facultade de Ciencias da Educación

Presentación da Facultade

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudantes en programas de mobilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Equipo Decanal

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

Dª María del Mar García Señorán

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino

Dª María del Carmen Ricoy

D. Xosé Manuel Cid Fernández

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

D. Antonio González Fernández

Localización

LOCALIZACIÓN DA FACULDADE.

Dirección postal:

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexbo@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

Grao en Traballo Social

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
005G220V01101	Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural	1c	6
005G220V01102	Ciencia política: Política e democracia	1c	6
005G220V01103	Psicoloxía: Psicoloxía básica	1c	6
005G220V01104	Fundamentos dos servizos sociais	1c	6
005G220V01105	Introdución ao traballo social	1c	6
005G220V01201	Dereito: Fundamentos xurídicos	2c	6
005G220V01202	Estatística: Estatística aplicada á investigación social	2c	6

O05G220V01203	Socioloxía: Socioloxía xeral	2c	6
O05G220V01204	Epistemoloxía do traballo social	2c	6
O05G220V01205	Organización dos servizos sociais	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural**

Materia	Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural			
Código	O05G220V01101			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Braña Rey, Fatima			
Profesorado	Braña Rey, Fatima			
Correo-e	fatimab@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia está concibida como unha introdución á antropoloxía social e cultural. O seu obxectivo fundamental é proporcionar os instrumentos de análise básicos sobre aqueles feitos socioculturais que se achan na base das competencias que se deberán alcanzar para desenvolver a profesión de traballador/a social.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
C2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
C6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
C7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
C8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
C12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
C13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
C14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
C18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade

C19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
C20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
C24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
D1	Capacidade de análise e síntese
D6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D13	Traballo nun contexto internacional
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
D16	Razoamento crítico
D22	Iniciativa e espírito emprendedor
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Coñece a antropoloxía social e cultural e as súas orientacións teóricas no contexto cultural actual.	A3 A4	B2	C12	D1 D8 D16
2. Coñece a natureza e trazos básicos da cultura humana.	A1	B2	C2 C8	D1 D6 D13 D16
3. Coñece os modos de transmisión dos elementos da cultura humana	A2 A3	B2	C13 C24	D1 D6 D9
4. É capaz de comprender as variadas estratexias de adaptación e económicas que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A4	B2	C18 C20	D6 D9 D15 D16
5. Comprende as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas de familia e parentesco que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A3	B2	C7	D6 D13 D15
6. Comprende as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas políticos e de exercicio do poder que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A3 A5	B2	C6 C8 C14	D6 D13 D15
7. Comprende as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas relixiosos e de pensamento que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A3 A4	B2	C2 C8 C19	D6 D15 D24
8. Analiza e comprende a diversidade de poboacións e grupos portadores de tradicións culturais diferentes.	A2 A4	B2	C8 C20	D6 D15 D24
9. Recoñece as transformacións e os cambios que veñen afectando o sistema de cultura popular de Galicia.	A3 A5	B2	C2 C7 C13 C20	D6 D9 D24
10. Demostra habilidades básicas para investigar e interpretar os elementos do sistema cultural de Galicia.	A4	B2	C12 C24	D6 D22

Contidos

Tema	
1. A antropoloxía social e cultural: campo de estudo e orientacións teóricas	1.1. Concepto, obxecto e división da antropoloxía sociocultural. 1.2. Técnicas de investigación e orientacións teóricas da antropoloxía sociocultural.
2. Natureza e características da cultura	2.1. Concepto, trazos e niveis de cultura. 2.2. Conceptos afíns á cultura de relevancia antropolóxica.
3. Cultura e enculturación: a transmisión e a asimilación das tradicións culturais	3.1. Concepto, modos e límites da enculturación. 3.2. Mecanismos, axentes, medios e resultados da enculturación ou da socialización do individuo.

4. Estudo do sistema sociocultural humano: análise da estrutura económica, social, política, ideolóxica (relixión e pensamento) do sistema sociocultural humano	4.1. A estrutura económica do sistema sociocultural: os modos de produción, distribución e consumo de bens. 4.2. A estrutura social do sistema sociocultural: matrimonio, familia, parentesco e filiación. 4.3. A estrutura política do sistema sociocultural: sistemas políticos non centralizados e sistemas políticos centralizados. 4.4. A estrutura ideolóxica do sistema sociocultural: a maxia, a relixión e os sistemas de crenzas.
5. Antropoloxía e comparación: culturas, etnias e grupos étnicos e culturais	5.1. Etnias e minorías étnicas e culturais 5.2. Multiculturalismo, integración e identidade étnica
6. Grupos étnicos e culturais no Estado español	6.1. A experiencia intercultural en España: inmigrantes e refuxiados. 6.2. Minorías e grupos marxinados: xitanos, pobres etc. e grupos de marxinados no Estado español.
7. O sistema de cultura da sociedade galega	7.1. Os elementos do sistema de cultura de Galicia. 7.2. As unidades de organización social da sociedade galega. 7.3. Cultura e identidade do pobo galego.
8. Transformación e cambio do sistema de cultura tradicional de Galicia	8.1. A transformación dos elementos do sistema de cultura tradicional de Galicia. 8.2. Os cambios nas unidades de organización social e no modo de vida doméstico do pobo galego.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	62	69
Traballo tutelado	13	3	16
Lección maxistral	23	20	43
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Neste traballo tutelado, o/a alumno/a, de modo individual ou en grupo, deberá elaborar unha investigación sobre a temática da materia ou preparará seminarios, memorias, resumos de lecturas, conferencias etc. Trátase dunha actividade autónoma do/a estudante que inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e estruturación e redacción do informe final do tema a tratar no traballo.
Traballo tutelado	Traballos a partir de lecturas e casos prácticos nos que se avalíe a comprensión das lecturas e conceptos da materia.
Lección maxistral	A profesora da materia presentará, en sesións maxistrais, as bases teóricas e as directrices de estudo do programa de Antropoloxía social e cultural, así como as directrices a seguir nos traballos de investigación en Antropoloxía sociocultural.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Os traballos tutelados requiren de atención personalizada nas aulas de grupos pequenos. A atención persoalizada tamén se fará no tempo establecido para as titorías no despacho 2-2-24 do pavillón Olga Gallego.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Traballo tutelado	Traballos titorizados na aula e actividade autónoma titorizada do alumnado.	50	A1	B2	C6	D1
			A2		C8	D6
			A3		C14	D8
			A4		C19	D9
	Presentación de traballos en grupo ou individuais.	50	A5	B2	C20	D13
						D15
						D16
						D22
						D24

Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame para a avaliación das competencias adquiridas.	50	A3 A4	B2	C2 C7 C12 C13 C14 C18 C24	D13 D15 D22 D24
---------------------------------------	--	----	----------	----	---	--------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

OBTECCIÓN DA NOTA FINAL DO ALUMNADO

O alumnado asistente ou non debe aprobar o traballo así como o exame para poder superar a materia. Se non aprobara unha das avaliacións non superará a materia.

As datas dos exames pódese consultar no seguinte link: <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

SEGUNDA CONVOCATORIA

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

As datas dos exames pódese consultar no seguinte link: <http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Kottak, C. PH, **Antropología cultural**, 14ª, Mac Graw Gill, 2011

Velasco, H. y Díaz de Rada, A. (1997), **La lógica de la investigación etnográfica.**, 1ª, Trotta, 1997

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

Esta guía ten carácter orientativo poidendo adaptarse os contidos ás incidencias que se puideran dar no transcurso do cuatrimestre.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ciencia política: Política e democracia				
Materia	Ciencia política: Política e democracia			
Código	005G220V01102			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	López Viso, Mónica			
Profesorado	López Viso, Mónica			
Correo-e	mviso@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/mviso			
Descrición xeral	A materia pretende ofrecer unha visión global dos grandes temas dos que se ocupa a ciencia política. Así mesmo, proporciona unha introdución ao sistema político de España. O obxectivo é que os/as estudantes alcancen un coñecemento básico que lles permita describir, explicar e comprender a realidade política que lles rodea.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
C4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
C13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
C14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
C20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
C24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
D6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
D7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
D8	Capacidade de xestión da información
D10	Toma de decisións
D13	Traballo nun contexto internacional
D16	Razoamento crítico
D18	Aprendizaxe autónoma

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer un conxunto de ferramentas analíticas e conceptuais para describir, explicar e comparar a realidade política.	aA1 D1 A3

Coñecer a xénese, a evolución e a consolidación da democracia.		C13 C20	D6 D13 D16
Coñecer e comprender os grandes temas da ciencia política e a configuración institucional dos sistemas políticos contemporáneos.	A1	C4 C24	D1 D3 D8 D13
Ser capaz de analizar e comprender os procesos políticos contemporáneos.	A3 B3		D1 D2 D3 D13
Coñecer o sistema político e as súas especificidades en España.			D6 D16
Ser capaz de analizar e valorar a influencia da política e das ideoloxías, e as súas implicacións no traballo social.			D3 D8
Ser capaz de comprender e valorar distintos discursos.		C13 C14	
Ser capaz de percibir e interpretar acontecementos con flexibilidade.	A2 A3	C20 C24	D3 D16
Ser capaz de desenvolver criterios de avaliación e aplicalos ao proceso de aprendizaxe.	A4 A5	C4 C20	D2 D7 D10
Demostrar habilidade na expresión oral de ideas propias e análises reflexivas en público.			D3 D4 D18

Contidos

Tema	
1. Introducción á Ciencia Política. Os grandes temas da ciencia política.	Que é a política? Democracia e ditadura. As fontes do conflito político.
2. O poder.	Definición de poder. O abuso de poder. Corrupción e poder. A falta de poder.
3. O Estado e as súas institucións.	Definición do Estado. Atributos e obxectivos do Estado. As institucións do Estado.
4. A democracia: que é?	Que é a democracia? Propósitos e facetas da democracia.
5. A democracia: como funciona?	Como funciona a democracia? Deseño institucional e sistemas electorais. A sociedade e a política: votantes, partidos e grupos de interese. A cultura política.
6. O sistema político español contemporáneo.	Antecedentes históricos: a transición. Principais institucións políticas da democracia española. O estado autonómico. O proceso político. España no mundo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	18	40
Seminario	8	8	16
Seminario	8	8	16
Presentación	7	13	20
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Traballo	1	15	16
Exame de preguntas obxectivas	1	15	16
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	15	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Seminario	Reunións de grupo pequeno que o estudante mantén co profesorado da materia para asesoramento e desenvolvemento de actividades programadas da materia.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través do TIC de maneira autónoma (Programa TEMA http://faitic.uvigo.es/).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Expor un traballo ao resto de compañeiras/os (con medios audiovisuais). Defender publicamente o traballo, é dicir, debe responder as preguntas e ás críticas das súas compañeiras/os, e da docente. Poderá explicar, a modo de conclusión, os problemas co que se atopou durante a elaboración do traballo.
Seminario	Asistencia e participación nas tutorías en Grupo Pequeno (GP) que o/a estudante mantén coa profesora para asesoramento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe en xeral e seguimento do traballo. Entrega da documentación requirida nos prazos determinados en horario de GP. (*) Entregarase un documento coas Pautas e prazos para realizar o traballo (dispoñible na plataforma Tema. Sección documentos).
Probas	Descrición
Traballo	Realización e entrega por escrito do traballo a partir das pautas proporcionadas pola docente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Asistencia, participación e entrega da documentación requirida en cada un dos seminarios programados ao longo do curso (en horario de grupo mediano).	10	B3	D2	D4	D8
				D10	D16	
Seminario	Asistencia e participación nas entrevistas que o/a estudante mantén coa profesora da materia para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe en xeral e seguimento do traballo. Entrega da documentación nos prazos determinados en horario de Grupo Pequeno (avaliación contemplada no apartado Traballo e proxectos).	10	A1	C20	D1	D2
			A4		D3	D4
			A5		D6	D7
					D8	D10
					D16	D7
Prácticas autónomas a través de TIC	Conexión o Programa TEMA http://faitic.uvigo.es/ para a realización das actividades propostas (exercicios, prácticas, participación no foros, entrega e recepción de documentos, etc.) así como seguimento da materia en xeral.	5			D18	
Traballo	Realización e entrega do traballo a partir do guión proporcionado polo/a docente (5%). Exposición e defensa do traballo realizado (10%).	15	A2	B3	C4	D1
			A3		C13	D3
			A4		C14	D8
			A5		C20	D16
					D18	
Exame de preguntas obxectivas	A estrutura do exame responderá a dous bloques diferenciados. Un primeiro bloque composto por 30 preguntas tipo test. O valor deste bloque ascenderá a 4 puntos. O segundo bloque, véxase probas de resposta curta. Data de realización: véase en http://webs.uvigo.es/educacion-ou/	40			C20	D13
					C24	
Exame de preguntas de desenvolvemento	A estrutura do exame responderá a dous bloques diferenciados. Para o primeiro bloque véxase probas de tipo test. O segundo bloque responderá a dous ou tres preguntas de desenvolvemento. O valor deste bloque ascenderá a 2 puntos. Data de realización: véase en http://webs.uvigo.es/educacion-ou/	20	A2		C13	D1
			A3		C14	D6
					C24	

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación das/os estudantes matriculadas/os na materia fázase atendendo aos criterios explicitados nesta guía. Para

superar a materia, os/as estudantes deberán aprobar tanto as probas teóricas como a parte práctica da materia. Para sumar as notas das dúas partes (práctica e teórica) é necesario aprobar cada unha por separado.

a) Avaliación asistentes

Esta modalidade implica:

- Asistencia (mínimo un 80%) e participación activa (sesión maxistral e seminarios) (1 punto).
- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA. <https://faitic.uvigo.es/> (0,5 puntos).
- Asistencia, participación e entrega da documentación requirida (Grupo pequeno). Exposición dun traballo e entrega por escrito (2,5 puntos).
- Realización dun exame escrito. Modelo A (6 puntos).

A/os alumna/os que entreguen os traballos e tarefas fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso. O cumprimento e superación desta modalidade exime ao estudante de responder as preguntas relativas á parte non asistencial no exame final do curso. As cualificacións obtidas no apartado práctico desta modalidade asistencial sumaranse posteriormente á obtida no exame da primeira convocatoria e, no seu caso, a segunda convocatoria.

b) Avaliación non asistentes

Esta modalidade implica:

- Conexión e realización das tarefas requiridas no Programa TEMA. <https://faitic.uvigo.es/> Estableceranse prazos de entrega (1 punto).
- Realización e entrega de dous comentarios críticos sobre unha selección de lecturas (1 punto). *A comezo de curso poderá consultarse na plataforma TEMA a documentación coa relación de lecturas, así como as pautas e os prazos de entrega.*
- Realización dun exame escrito (6 puntos). Responder as preguntas específicas sobre as lecturas no exame (2 puntos).

As e os estudantes que entreguen os traballos e exercicios fóra dos prazos acordados non se lles computará esa parte da cualificación en cada caso.

Toda a información da materia poderá consultarse na plataforma Tema.

As **datos oficiais dos exames** poden consultarse na web da Facultade (<https://educacion-ou.webs.uvigo.es/>)

Convocatoria de Xullo

De non ser superada a materia, as competencias non adquiridas na 1ª convocatoria poderán ser avaliadas na convocatoria de Xullo.

A 1ª convocatoria, no caso de non superar a materia, non consta no expediente académico. A cualificación faise efectiva na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

SODARO, MICHAEL J., **Política y ciencia política: una introducción**, 2ª, McGraw-Hill, 2010

SARTORI, G., **La Democracia en treinta lecciones**, Taurus, 2009

VALLÉS, J.M. y BALLART, X. (ed.), **Política para apolíticos : contra la dimisión de los ciudadanos**, Ariel, 2012

Bibliografía Complementaria

DAHL, R., **La democracia, una guía para los ciudadanos**, Taurus, 1999

DUVERGER, M., **Introducción a la política**, Ariel, 1983

Recomendacións

Outros comentarios

Toda a información da materia estará dispoñible na plataforma Tema en Faitic.

A comezos de curso e sempre antes de finais de setembro, as e os estudantes deberán dispor na plataforma TEMA dunha dirección de correo electrónico e unha fotografía.

As e os estudantes que decidan optar pola modalidade non asistencial, deberán porse en contacto coa profesora para notificar esta opción a comezos de curso e sempre antes de finais de outubro.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología básica**

Materia	Psicología: Psicología básica			
Código	005G220V01103			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Figueiredo, María José			
Profesorado	Vázquez Figueiredo, María José			
Correo-e	figueiredo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia representa unha introducción aos procesos psicolóxicos básicos, como percepción, atención, aprendizaxe, memoria, emocións e motivacións.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
B3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
B5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
B6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
C2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
C3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
C4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
C8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
C9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
C14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
C19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
C22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
C24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados

C25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
D6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
D7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D10	Toma de decisións
D11	Traballo en e con equipos diversos
D12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
D14	Habilidades nas relacións interpersoais
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D19	Adaptación a novas situacións
D20	Creatividade
D23	Motivación pola calidade
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Coñecer os procesos e os elementos fundamentais que configuran o comportamento humano e a perspectiva psicolóxica sobre eles	A1	B1	C2	D1
	A2	B3	C3	D2
	A3		C8	D3
	A4		C22	D4
	A5		C24	D8
				D9
				D11
				D14
				D16
				D18
2. Analizar e utilizar o coñecemento actual para mellorar nos marcos do traballo.				D19
	A1	B1	C3	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C9	D3
	A4	B6	C14	D4
	A5		C19	D6
			C22	D7
			C24	D8
			C25	D9
				D10
				D11
				D12
				D14
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D24

3. Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios e melloras nas súas condicións de vida.	A1	B1	C2	D1
	A2	B2	C3	D3
	A3	B3	C9	D6
	A4	B5	C14	D8
	A5		C19	D9
			C22	D10
			C24	D11
			C25	D14
				D15
				D16
4. Promover o crecemento, o desenvolvemento e a independencia das persoas.				D18
				D20
				D24
	A1	B1	C2	D1
	A2	B2	C3	D2
	A3	B3	C4	D3
	A4	B5	C8	D6
	A5	B6	C9	D8
			C14	D9
			C19	D10
			C24	D11
				D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
5. Intervir con persoas e grupos para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas.				D19
				D20
				D23
				D24
	A3	B2	C2	D3
		B5	C3	D4
			C4	D7
			C22	D9
			C24	D10
			C25	D11
				D15
				D17
6. Traballar con comportamentos que representan un risco para os posibles usuarios, identificando circunstancias que configuran eses comportamentos e elaborando estratexias que os modifiquen.				D18
				D19
				D20
				D23
				D24
	A1	B1	C2	D1
	A2	B2	C3	D3
	A3	B3	C4	D4
	A4	B5	C9	D6
	A5	B6	C14	D7
			C19	D8
			C24	D9
			C25	D10
				D11
				D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D19
				D23
				D24

Contidos

Tema

1. O comportamento humano: perspectiva psicolóxica. Obxecto da psicoloxía. Perspectivas psicolóxicas. Ramas da psicoloxía.

2. Sensación, percepción e atención	Sensación e percepción. Detección de estímulos. Procesamento. Atención.
3. Memoria	Modelos de memoria. Sistemas de memoria. Estratexias de memoria. Olvido.
4. Aprendizaxe	Condicionamento clásico e instrumental. Outras formas de aprendizaxe humano.
5. Pensamento e intelixencia.	Razonamento. Creatividade. Intelixencia: modelos.
6. Linguaxe	Actividade lingüística. Linguaxe escrito e oral. Comunicación non verbal.
7. Motivación	Avaliación. Modelos.
8. Emoción e estrés.	Emoción e regulación das emocións. Estrés e afrontamento.
9. Deterioro cognitivo normal e patolóxico.	Envellecemento. Deterioro da memoria. Demencias.
10. Psicoloxía da personalidade	Teorías. Avaliación. Trastornos psicolóxicos. Tratamentos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Lección maxistral	14	14	28
Seminario	6	12	18
Traballo tutelado	7	21	28
Debate	1	2	3
Exame de preguntas obxectivas	3	21	24
Cartafol/dossier	5	10	15
Informe de prácticas	8	24	32

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Efectúase unha introdución xeral á materia
Lección maxistral	Exposición xeral, por parte do profesor, dos contidos da materia e das bases teóricas e/ou directrices do traballo a desenvolver polo estudantado. Exposición, por parte do alumnado, dos traballos individuais e en grupo, que se efectúan ao longo da materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico. Empregaranse como complemento das sesións maxistrais. Consistirán na revisión de diferentes materiais (tests, estudos científicos, programas de intervención, estudos de caso etc.) relacionados cos temas explicados previamente.
Traballo tutelado	O/A estudante, de xeito individual ou en grupos de alo menos 4 membros, elaborará un documento sobre un tema específico da materia. Trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a elección do tema, a procura e a recollida de información, a lectura e o manexo de bibliografía, a elaboración dun esquema do traballo, o resumo da información, a redacción dos apartados, a revisión etc.
Debate	O/a estudante ten a oportunidade de incorporar a docencia da materia material audio-visual ou outra fontes documentáis que supoña unha achega de interés para a materia. Posteriormente, debates en grupo a aportación do material.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Farase o seguimento nos Grupos Pequenos, Medios e medianos, tanto na aula e a través de correo electrónico ou FAITIC
Traballo tutelado	Farase un seguimento do TRABALLO TUTELADO, na aula e a través de Fatic ou do Correo electrónico

Avaliación

Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Serán sesións máis prácticas onde se verán diferentes materiais (textos orixinais dos autores, tests, programas de intervención, videos etc.) relacionados coas temáticas da materia. Farase un control da asistencia.	20	A1	B1	C2	D1
			A2	B2	C3	D2
			A3	B3	C4	D3
			A4	B6	C8	D4
			A5		C9	D7
					C14	D8
					C22	D9
						D10
						D12
						D16
Traballo tutelado	O alumnado realizará 1 traballo, individual ou en grupo, que será tutelados nas sesións de Pequeno Grupo (con control de asistencia). Estes traballos serán expostos ao Gran Grupo nas derradeiras sesións maxistras (con control de asistencia).	20	A3	B1	C3	D1
			A4	B2	C19	D2
				B3	C22	D3
				B5		D4
				B6		D7
						D8
						D9
						D10
						D11
						D14
Debate	Participación en encontros científicos-técnicos propostos pola súa vinculación coa materia. Achegas de material científico-técnico que axude á construción do coñecemento da materia. Esta actividade é obrigatoria para o alumnado que aspire a Matrícula de Honra	10	A1	B1	C3	D1
			A2	B2	C4	D2
			A3	B3	C8	D3
			A4	B6	C22	D4
			A5		C24	D6
					C25	D7
						D8
						D9
						D10
						D14
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas de coñecemento.	50	A1	B2	C8	D1
			A2		C22	D2
			A3			D3
			A4			D4
			A5			D8
						D9
						D10
						D16
						D18

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. Para os asistentes:

Presencialidade nos seminarios e nas titorías de grupo pequeno arredor do 75 %.

A proba tipo test, para o alumnado asistente, poderase facer por parciais, a medida que se vaia explicando o temario. En caso de non superar estes parciais, o alumnado deberá efectuar o examen tipo test (obrigatorio) de toda a materia do temario, o cal se efectuará o día estipulado para o exame final (véxase, taboleiro de anuncios e páxina Web da Facultade).

Para os non asistentes.

O examen tipo test (obrigatorio) de toda a materia do temario será o día estipulado para o exame final (taboleiro de anuncios e páxina Web de la Facultade). O tipo de exame será idéntico ao dos asistentes.

Para a convocatoria de xullo, guardaráselle (no caso de telos superados) a puntuación dos seminarios, do traballo tutelado e do exame.

As datas de exame pódense consultar to Taboleiro de anuncios da Facultade de Ciencias de Educación ou na páxina Web da Facultade no seguinte enlace: "<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>"

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ballesteros-Jiménez, S. (2017), **Psicología de la memoria humana**,

Ballesteros, S. y García, B. (1996), **Procesos psicológicos básicos**,

Echeburúa, E., y Amor, P.J.(2019), **Memoria traumática: estrategias de afrontamiento adaptativas e inadaptativas**, *Terapia Psicológica*, 37(1), 71-80,

Gantiva, C., Casas, M., Ballén, Y., Sotaquirá, M., y Romo-González, T. (2019)., **Modulación de las respuestas fisiológicas ante estímulos afectivos: una herramienta para investigar procesos psicológicos**, *Universitas Psychologica*, 18(1), 1-12.,

Mestre, J. M. y Palmero, F. (2004)., **Procesos psicológicos básicos**,

Puente Ferreras, A. (2011), **Psicología contemporánea básica y aplicada**,

Ramos, V. J., y Canosa, A. F. (2019)., **La importancia de estimular las redes atencionales en la infancia**, *Apuntes de Psicología*, 36(3), 167-172.,

Echeburúa, E., y Amor, P.J. (2019), **Memoria traumática: estrategias de afrontamiento adaptativas e inadaptativas**, *Terapia Psicológica*, 37(1), 71-80.,

Bibliografía Complementaria

Cecchini, J.A., González-González, C., Llamedo, R, Sánchez, B., y Rodríguez, C. (2019)., **The impact of cooperative learning on peer relationships, intrinsic motivation and future intentions to do sport**, *Psichothema*, 31(2), 163-169.,

Crespo León, A. (1998)., **Psicología general. Memoria, pensamiento y lenguaje**.,

Froufe, M. (2004)., **Aprendizaje asociativo**.,

Kahneman, D. (2012)., **Pensar rápido, pensar despacio**,

Morgado, I. (2012)., **Cómo percibimos el mundo: una exploración de la mente y los sentidos**.,

Morgado, I. (2014)., **Aprender, recordar y olvidar: claves cerebrales para mejorar la educación**.,

Méndez, P., y Ángulo, R. (2018)., **El aprendizaje de un instrumento musical como el violín mejor la atención sostenida**, *Revista de Psicología*, 27(2), 1-9.,

Pérez-Fernández, V., Gutiérrez-Domínguez, Mª J., García-García, A. e Gómez-Bujedo, J. (2005)., **Procesos Psicológicos Básicos. Un análisis funcional**.,

Porflitt, F. I., y Rosas-Díaz, R. R. (2019)., **Behind the scene: cognitive benefits of playing a musical instrument. Executive functions, processing speed, fluid intelligence and divided attention/Detrás de la escena: beneficios cognitivos de toca**, *Estudios de Psicología*, 1-27.,

Reeve, J. (1994)., **Motivación y emoción**,

Sacks, O. (1985)., **El hombre que confundió a su mujer con un sombrero**.,

Santiago, J., Tornay, F y Gómez, E. (1999)., **Procesos psicológicos básicos**,

Smith, E., Nolen, S., Frderickson, B. y Loftus, G. (2003)., **Introducción a la psicología**.,

Slater, L. (2006)., **Cuervos entre locos. Grandes experimentos psicológicos del siglo XX**.,

Gantiva, C., Casas, M., Ballén, Y., Sotaquirá, M., y Romo-González, T. (2019)., **Modulación de las respuestas fisiológicas ante estímulos afectivos: una herramienta para investigar procesos psicológicos**, *Universitas Psychologica*, 18(1), 1-12.,

Porflitt, F. I., y Rosas-Díaz, R. R. (2019)., **Behind the scene: cognitive benefits of playing a musical instrument. Executive functions, processing speed, fluid intelligence and divided attention/Detrás de la escena: beneficios cognitivos de toca**, *Estudios de Psicología*, 1-27.,

Méndez, P., y Ángulo, R. (2018)., **El aprendizaje de un instrumento musical como el violín mejor la atención sostenida**, *Revista de Psicología*, 27(2), 1-9.,

Ramos, V. J., y Canosa, A. F. (2019)., **La importancia de estimular las redes atencionales en la infancia**, *Apuntes de Psicología*, 36(3), 167-172.,

Cecchini, J.A., González-González, C., Llamedo, R, Sánchez, B., y Rodríguez, C. (2019)., **The impact of cooperative learning on peer relationships, intrinsic motivation and future intentions to do sport**, *Psichothema*, 31(2), 163-169.,

Serna, J., Muñoz, V, Lavega, P., March-Lanes, J., Sáez, U., y Hieleno, R. (2017)., **Influence of motor tasks on the players' modes in basketball**, *Revista de Psicología del Deporte*, 26 (1), 37-44.,

Pic, M.; Lavega-Burgués, P.; Muñoz-Arroyave, V.; March-Llanes, J.; Echeverri-Ramos J.A. (2019), **Predictive variables of emotional intensity and motivational orientation in the sports initiation of basketball**, *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 19(1), 241-251,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Psicoloxía: Desenvolvemento humano no ciclo vital/O05G220V01301

Psicoloxía: Psicoloxía social/O05G220V01303

Outros comentarios

Recoméndase:

1. Ler o material básico correspondente (apuntes) antes de asistir ás exposicións maxistras da aula.
 2. Iniciar canto antes o traballo de investigación, seguindo as directrices recibidas nas titorizacións establecidas.
 3. Estudar o material básico de forma continuada.
 4. Plantexarlle ao profesor tódalas preguntas/consultas que se considere necesario en cada momento, referidas ao temario, ás prácticas, ao traballo, etc.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos dos servizos sociais				
Materia	Fundamentos dos servizos sociais			
Código	005G220V01104			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Martínez Rodríguez, María			
Profesorado	Martínez Rodríguez, María Nieto Castro, María Belén			
Correo-e	subsuelo75@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	O sistema público de servizos sociais destinado a garantir unhas prestacións básicas ante situacións de necesidade ten unha identidade, normativa, estrutura, competencias, financiación etc. propias, e xunto con outros sistemas de protección social constitúese nun dos piares fundamentais do estado de benestar, sendo este sistema público un dos ámbitos principais de intervención do traballo social.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
C3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
C4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
C15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D10	Toma de decisións
D11	Traballo en e con equipos diversos
D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer e valorar a importancia dos servizos sociais como instrumento operativo da política social e como un dos elementos básicos do sistema de benestar social.	A1 A3		C3 C15	D1 D3 D4 D8 D9 D16 D18
Coñecer a natureza, organización e mecanismos de actuación dos servizos sociais nos ámbitos europeo, estatal, autonómico e local.	A1 A3			D1 D3 D4 D8 D16 D18
Identificar as necesidades sociais e as situacións de risco y coñecer o papel dos Servizos Sociais e a súa satisfacción	A3 A5	B1 B3	C3 C4 C15	D2 D3 D4 D8 D9 D17
Promover a capacidade investigadora no marco das necesidades e do desenvolvemento social.	A3 A4 A5	B1	C3	D1 D2 D3 D4 D8 D11 D16 D18 D24
Situarse críticamente sobre a resposta ás necesidades sociais desde o ámbito dos servizos e organizacións de benestar	A2 A4		C4	D1 D2 D3 D4 D9 D10 D11 D16 D17
Apreciar, respectar e valorar a dignidade persoal dos seres humanos así como a diversidade social crecente na nosa contorna.		B1 B3		D3 D4 D17 D24

Contidos

Tema	
1. Evolución histórica dos servizos sociais en España	1.1. A acción social na Idade Media: a caridade. 1.2. A acción social durante os séculos XVII e XVIII: a beneficencia. 1.3. A acción social no século XIX: a asistencia social. 1.4. Os servizos sociais no século XX: o franquismo. 1.5. Os servizos sociais na democracia: os dereitos sociais na Constitución e nas leis de servizos sociais.
2. Os servizos sociais na súa relación coa política social e o benestar social	2.1. Aspectos conceptuais sobre política social e benestar social: características. Novas tendencias en demanda e atención social. Concepto de cidadanía 2.2. Os servizos sociais no marco do estado de benestar 2.3. Os servizos sociais como sistema público de benestar social 2.4. As políticas públicas dos servizos sociais da Administración europea, estatal, autonómica e local
3. As necesidades sociais. Modos de satisfacción desde os servizos e as organizacións de benestar social	3.1. Aproximación teórica ás necesidades sociais. A transformación das necesidades sociais ante o cambio social. 3.2. Identificación e priorización das necesidades 3.3. Resposta ás necesidades. 3.4. Os recursos sociais. A satisfacción das necesidades desde os servizos e organización do benestar social (sector público, privado, terceiro sector).
4. Os problemas sociais. Factores de risco e de protección social	4.1 Aproximación teórica. 4.2 Fases dos problemas sociais. 4.3 Diagnóstico e valoración das situacións-problema. Indicadores. 4.4 Factores de risco e de protección social.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	46	68
Traballo tutelado	6	6	12
Traballo tutelado	2	2	4
Estudo de casos	5.5	16	21.5
Saídas de estudo	5	2	7
Presentación	3	4.5	7.5
Cartafol/dossier	1	7	8
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos, bases teóricas e/ou directrices sobre a materia obxecto de estudo.
Traballo tutelado	O/A estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión da docente.
Traballo tutelado	O alumnado elaborará, de forma autónoma ou en grupo, un traballo sobre o estudo de necesidades relacionado coa temática da materia que será supervisado e tutelado pola profesora no que se refire á busca e recollida de información, á lectura e manexo de bibliografía, á redacción, á presentación e exposición etc.
Estudo de casos	Análise de situacións, problemas ou casos reais coa finalidade de coñecelos, interpretalos, diagnosticalos, buscando o adestramento en procedementos alternativos de solución.
Saídas de estudo	Visitas a institucións prestadoras de servizos sociais que gardan relación co ámbito da discapacidade e da velez.
Presentación	Exposición na clase, pola parte do alumnado, do traballo sobre o estudo de necesidades ou de outros exercicios que se consideren de interese.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención ao alumnado, de forma individual ou en grupo, sobre traballos relacionados coa materia.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Traballo tutelado	Valorarase o traballo do estudo das necesidades, así como a súa presentación e exposición.	20	A1 A2 A3 A4	B1 C3 D1 B3 C15 D2 D3 D4 D10 D11 D18
Cartafol/dossier	O alumnado deberá presentar un caderno-dossier do traballo realizado, persoal ou en grupo, referido ás actividades teórico-prácticas desenvolvidas dentro dos apartados do traballo na aula, estudo de casos e seminarios, traballos tutelados. Algúns destes traballos realizaranse de xeito individual na aula para a súa posterior cualificación dentro do proceso de avaliación continua.	40	A2 A3 A4 A5	B1 C3 D1 B3 C4 D2 C15 D3 D4 D8 D9 D11 D16 D17 D18 D24
Exame de preguntas obxectivas	Exame teórico tipo test sobre os contidos da materia impartidos a través das clases maxistras e dos seminarios. Constará de 40 preguntas con tres alternativas de resposta das cales só unha é verdadeira. O sistema de corrección será de acertos menos erros/2 (A-E/2), estando o corte do aprobado en 20 despois de aplica-la fórmula.	40	A1 A2 A3	C3 D1 D8 D18

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade de avaliación para estudantes con asistencia regular

A planificación deste proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua e esixe a presenza do alumnado tanto nas clases teóricas coma nas prácticas. Considéranse estudantes con asistencia regular os que acudan a un mínimo do 80% das clases teóricas, clases prácticas e titorizacións en aula. A asistencia medirase mediante listaxes de asistencia diarios. Subliñar que non chega con asistir á clase, nin que o que se avalía é a asistencia do alumnado. Se o estudante deixa de asistir á clase, sexa cal sexa a circunstancia (coa única excepción de enfermidade xustificada con certificado médico ou pasamento dun familiar achegado), terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

As actividades prácticas iranse presentando segundo os prazos que se determinen previamente na aula. Ademais, como indicador de avaliación continua poderanse realizar probas-control individuais sobre exercicios prácticos cuxa cualificación pasará a formar parte do cartafol/dossier.

Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes.

O alumnado que opte por non asistir ás clases, tanto teóricas como prácticas, ou non poida, ou pretendendo ser estudante presencial teña máis do 20% de ausencias tanto na parte teórica coma na parte práctica, pasará a formar parte desta modalidade de avaliación.

Nesta modalidade, a avaliación e a superación da materia virá determinada polo exame final teórico e práctico (convocatoria oficial) e pola presentación nese mesmo día do caderno-dossier de actividades teórico-prácticas e do traballo de necesidades.

Dentro do exame teórico-práctico se avaliará cun 60% a teoría e un 40% a práctica. O estudante terá que acadar ao menos un cinco en cada destas partes para superar a proba.

A puntuación final da materia será de ata 40% para o exame teórico-práctico, o 40% para o caderno-dossier, e o 20% para o traballo de necesidades.

A principios de curso, a profesora entregarlle ao estudantado que opte por esta modalidade de avaliación un documento coas actividades do caderno-dossier. Este alumnado está obrigado a contactar coa docente a principios de curso para comunicarlle a súa elección por esta modalidade de avaliación.

O estudo da parte teórica da materia poderán facelo a través da bibliografía básica recomendada. En canto á parte práctica, esixiráselle ao alumnado que saiba dar resposta aos contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolvidos ao longo do curso e que pode adquirir a través de textos existentes na biblioteca e dos apuntamentos de clase.

Outros comentarios e segunda convocatoria

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás clases o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

A superación da materia, tanto para estudantes con asistencia regular coma para os non asistentes con regularidade, implica puntuar en cada un dos criterios de avaliación establecidos - como mínimo- o 50 % da puntuación indicada.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xullo.

Tanto para o alumnado da modalidade presencial asistentes con regularidade como para os non asistentes con regularidade, en caso de ter que concorrer á segunda convocatoria, gardaráselles as notas da parte teórica (exame) ou práctica (traballos tutelados, presentacións, caderno etc.) superadas.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade,
<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/gaotraballosociallateral/exames-traballo-social-lateral>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alemán Bracho, C., Alonso Seco, J.M., e Fernández Santiago, P, **Fundamentos de servicios sociales**, 1ª ed., Tirant lo Blanch., 2010

Alemán Bracho, C. e Fernández García, T., **Introducción a los servicios sociales**, UNED, 2008

Casado, D. e Guillén, E., **Manual de Servicios Sociales**, 4ª ed., CCS, 2005

Bibliografía Complementaria

Alemán Bracho, C. e Fernández García, T., **Política Social y Estado de Bienestar**, 1ª ed., Tirant lo Blanch, 2006

Alonso Seco, J. Mª, **Política social europea**, 1ª ed., UNED, 2013

Ambrosini, C., (coord.), Heller, M, Casas J., Martín, F. (comp.), **Lógicas de las necesidades: la categoría de necesidades en las investigaciones e intervenciones sociales**, 1ª ed., Espacio Editorial., 2010

Ballester Brage, L., **Las necesidades sociales. Teorías y conceptos básicos**, 1ª ed., Síntesis, 1999

Díaz Martínez, J.A. e Salvador Pedraza M.J. (Coords), **Nuevas perspectivas de los Servicios Sociales**, 1ª ed., UNED, 2000

Estivill, J., **Itinerario de las políticas sociales de la Unión Europea**. Rev. Gitanos, Pensamiento y Cultura (17/18), Fundación Secretariado General Gitano, 2002

Garcés Sanagustín, A., **Nuevos retos de los servicios sociales en España**, 1ª ed., ePraxis, 2012

García Herrero G. (Coord.) e VVAA, **Os servizos sociais en Galicia. Reflexións dalgunhas protagonistas**, Rev. Fervenzas (14) 7-28, 2012

Hernández Aristu, J., **Trabajo social en el espacio europeo. teoría y práctica**, 1ª ed., Grupo 5, 2011

Max-Neef, M. Elizalde, A. E Hopenhayn, M., **Desarrollo a escala humana. Opciones para el futuro**, 1ª ed., Biblioteca CF+S., 2010

Montagut, T., **Política social. Una introducción**, 4ª ed., Ariel Sociología, 2014

Perez Campanero, M.P., **Como detectar necesidades de intervención socioeducativa.**, 1ª ed., Narcea S.A., 2010

Santos Martí, J., **El cuarto pilar. Un nuevo relato para los servicios sociales**, 1ª ed., Paraninfo, 2012

Uceda Maza, F. Xavier, **Los servicios sociales en España: desarrollo y articulación en los nuevos escenarios.**, Revista Documentación Social (162), 235-258., 2011

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución ao traballo social**

Materia	Introdución ao traballo social			
Código	005G220V01105			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Lombardero Posada, Xoán Miguel			
Profesorado	Lombardero Posada, Xoán Miguel			
Correo-e	xlombardero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia destinada a encaminhar ao alumnado na historia da acción social e do traballo social, desde as súas orixes até a actualidade.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
B6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
C8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
C10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
C12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
C13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
C14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
C17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
C18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
C19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
C20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
C21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
C22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
C23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
C25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
D1	Capacidade de análise e síntese

D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D8	Capacidade de xestión da información
D10	Toma de decisións
D11	Traballo en e con equipos diversos
D12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
D14	Habilidades nas relacións interpersoais
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D19	Adaptación a novas situacións
D20	Creatividade
D21	Liderado
D22	Iniciativa e espírito emprendedor
D23	Motivación pola calidade
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer e comprender a evolución histórica da acción social e a orixe e desenvolvemento do traballo social no mundo e, especialmente, en España.	A1 A4	B6	C22 C25	D1 D16 D17 D19 D20 D24
O alumnado, tendo en conta o traxecto da disciplina e profesión e tendo en conta as diferenzas entre cada fase do Traballo Social, será capaz de promover actitudes de relacionamento interpersoal.	A2 A3	B3	C8 C13 C14 C20 C22 C23	D19 D20
Baseándose nos coñecementos do Traballo Social o alumnado será quen de potenciar actitudes de autocrítica, tolerancia e innovación.	A5	B3	C10 C22	D1 D8 D14 D15 D16 D17 D19 D20 D22 D23
Considerar e recoñecer a diversidade cultural [e, polo tanto, a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...], a diferenza e a multiculturalidade como fonte de crecemento persoal e social.	A2	B3	C8 C23 C25	D11 D12 D15 D17 D24
As alumnas e alumnos, en diálogo co decorrer histórico da profesión, serán capaces de comprender as responsabilidades propias do futuro traballador/a social.	A4 A5	B3 B6	C8 C10 C12 C13 C14 C17 C18 C19 C20 C21	D14 D18 D21 D22
O alumnado será capaz de aprender a traballar en equipo multidisciplinar e/ou interdisciplinar.	A2 A3	B6	C20 C21	D2 D11 D12 D14 D19 D23

Tendo en conta o acervo da disciplina o alumnado será quen de comprender o sentido do respecto cara as persoas usuarias.	A2	B3 B6	C17 C23 C25	D3 D8 D14 D17 D18 D19 D21 D24
O alumnado terá capacidade de adaptarse a situacións novas.	A5	B6	C17	D3 D10 D19 D20 D22
As alumnas e alumnos estarán en condicións de realizar unha aprendizaxe autónoma, crítica e continuada.	A2 A5	B6	C10 C17 C20 C25	D2 D16 D18
Os alumnos e alumnas da materia estarán en condicións de contar con actitudes e habilidades propias do traballo científico e da investigación social e de actualizar os seus saberes, e a procura destes, de forma permanente.	A3 A5	B6	C10 C22 C23 C25	D8 D16 D18 D20 D23
A materia posibilitará sensibilizar de forma crítica e ponderada a respecto de temáticas de concienciación social.	A3	B6	C8 C14 C21 C25	D1 D3 D15 D16 D17 D24

Contidos

Tema	
TEMA 1: Historia da acción social.	Introdución á historia da acción social. A axuda ao necesitado na Antigüidade. O cristianismo e a caridade nos inicios da Idade Media europea. Formas de acción social na Idade Media europea: esmola, axuda mutua e apoio público. Concepción da pobreza e Reformas na acción social a partir do século XII.
TEMA 2: Antecedentes do traballo social	J.L.Vives e Vicente de Paúl: precedentes do traballo social. O debate sobre a pobreza no Renacemento. Contexto sociopolítico das revolucións industrial e ilustrada. Formas de asistencia social a partir do século XVIII: filantropía e beneficencia. Outros autores relevantes como antecedentes do traballo social
TEMA 3: Nacemento e evolución do traballo social	Marco histórico-social do século XIX. A cuestión social. A estruturación da axuda ao necesitado no século XIX. A asistencia social na COS (Charity Organization Society). Mary Ellen Richmond: o nacemento do traballo social. Jane Addams. A consolidación do traballo social: profesión e disciplina. Os primeiros centros de formación e as primeiras organizacións profesionais.
TEMA 4: Orixe e evolución do traballo social en España	Breve referencia histórica á acción social en España. Concepción Arenal: precedente do traballo social no estado español. A beneficencia no período franquista. Nacemento e desenvolvemento do traballo social no estado. A FEDAAS. As etapas do traballo social en España e a construción do sistema de Servizos Sociais. Traballo Social internacional.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	40	60
Presentación	3	4.5	7.5
Seminario	11	16.5	27.5
Traballo tutelado	10	16	26
Debate	1	26	27
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Lección maxistral	Exposición, por parte do docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices para os traballos e exercicios a desenvolver polo alumnado.
Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante o docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo tutelado, exercicio, proxecto etc. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Empregaranse como complemento das clases teóricas. Desenvolverase en grupo mediano.
Traballo tutelado	Os/As estudantes, de xeito individual ou en grupo, elaborarán aqueles exercicios que se lles encomenden relacionados coa temática da materia e coa súa aprendizaxe. Este traballo será supervisado polo docente no que atinxe á procura e recollida de información, á estruturación correcta do traballo, ao manexo de bibliografía, á boa redacción, á presentación, á exposición etc.
Debate	Diálogos participativos das persoas integrantes da aula sobre temas ou cuestións específicas vinculadas co obxecto da materia. Poden derivar dos contidos da materia ou destes e do seu vínculo coa actualidade. As propostas de tema serán realizadas polo profesorado ou polo alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	A atención personalizada, co fin de resolver dúbidas das clases teóricas e prácticas, desenvolverase tanto a través de actividades presenciais (titorías e en aulas) como non presenciais (consultas vía e-mail).
Presentación	A atención personalizada desenvolverase con antelación á realización das exposicións, tanto a través de actividades presenciais (titorías) como non presenciais (consultas vía e-mail), así como tras as exposicións en aulas, comentando e valorando as exposicións realizadas polo alumnado.
Traballo tutelado	A atención personalizada, co fin de resolver dúbidas das clases teóricas e prácticas, desenvolverase tanto a través de actividades presenciais (titorías e en aulas) como non presenciais (consultas vía e-mail).
Debate	A atención personalizada desenvolverase con antelación á realización dos debates, tanto a través de actividades presenciais (titorías) como non presenciais (consultas vía e-mail), así como durante os debates en aulas, comentando e valorando as intervencións do alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Presentación	Valoraranse as presentacións dos traballos tutelados e as exposicións dos exercicios/actividades solicitados de xeito individual e/ou en grupo. Dependendo do proceso final da actividade as notas serán individuais ou unha común para o grupo. Insírese dentro dos GMs ou GPs.	10	A3 B6 D1 A4 D8 D10 D11 D12 D14 D18 D19 D20 D21 D22 D23
Traballo tutelado	Valoraranse os exercicios realizados polo alumnado, coa supervisión do profesorado de xeito individual e/ou en grupo. Terase en conta a progresión, interese, innovación, busca de fontes e capacidade de incorporar referencias adecuadas. Insírese dentro dos GMs.	40	A4 B3 C8 D2 B6 C10 D10 C12 D11 C13 D14 C14 D15 C17 D16 C18 D17 C19 D21 C20 D22 C21 D24 C22 C23 C25

Exame de preguntas Para os/as estudantes asistentes, o exame consistirá en preguntas (entre de desenvolvemento 5 a 7) a desenvolver. A nota obtida no exame da parte teórica será o 50 % da nota total, obtendo o/a alumno/a un máximo de 5 puntos. A nota da parte teórica só fará media coa nota da parte práctica (traballo tutelado e presentación) se é igual ou superior a un 4. Nas preguntas a desenvolver será esixido que o alumnado saiba expresarse con corrección e de acordo co nivel que esixe un ámbito universitario, usando unha terminoloxía axeitada a este rexistro lingüístico.	50	A1 B6 C8 D1 A2 C10 D2 A3 C13 D3 A5 C17 D8 C18 D16 C20 D17 C22 D18 C23 D19 C25 D20 D23 D24
---	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. Data de exames:

A data oficial de exames é a que figura na sección "Exames 19/20" do Grao de Traballo Social, indicada no site da facultade de Ciencias da Educación de Ourense.

2. Modalidade de avaliación para estudantes asistentes: A planificación do proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua e esixe a presenza do estudantado nas actividades prácticas que se desenvolverán ao longo do curso, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedimentais e actitudinais). Sendo así, esixiráselle ao alumnado a súa presenza nas actividades durante o curso -verificable con listas de asistencia- non podendo faltar a máis de 5 clases prácticas durante o cuadrimestre dun total de 21 clases prácticas distribuídas en 12 de grupo mediano e 9 de pequeno grupo. Avaliase non tanto a simple presenza na aula senón os resultados do proceso de ensinanza-aprendizaxe reflectidos nos exercicios e actividades correctamente realizados. Valórase a participación activa e pertinente tanto nas aulas teóricas como prácticas.

3. Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes: Aqueles/as estudantes que opten por non asistir ás aulas prácticas, ou non poidan facelo, ou pretendendo ser estudantes asistentes teñan máis de 5 faltas na parte práctica da materia (grupos medianos e grupos pequenos), terán que demostrar -igualmente que os seus/súas compañeiros/as- a adquisición das diferentes competencias da materia. Isto farano nunha única proba ou exame final o día da proba oficial. O exame neste caso suporá o 100 % da nota do/a estudante e nel diferenciaranse as preguntas da parte teórica daquelas da parte práctica. A parte teórica da materia pódese estudar por completo a través da bibliografía básica recomendada.

Canto á parte práctica, esixiráselle ao alumnado que saiba responder aos contidos conceptuais, actitudinais e procedimentais desenvolto ao longo do curso. Neste senso, o alumnado non asistencial deberá realizar a lectura dun libro ou informe, ou capítulos do mesmo, do que será preguntado na data do exame para valorar o seu desempeño e aproveitamento autónomo. O libro ou texto será indicado polo profesorado. A puntuación das respostas a estas preguntas suporá un 50% sobre a cualificación total.

Segundo a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non ás aulas, o alumnado gozará de condicións equivalentes de avaliación.

Para ambas modalidades, de non ter superado a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas novamente na convocatoria de xuño-xullo.

4. Convocatoria de xuño-xullo. A nota da primeira proba, no caso de non superar a materia, non consta definitivamente no expediente académico. A cualificación definitiva faise efectiva na segunda proba da materia en xuño-xullo. De non realizarse esta última proba de xuño-xullo, entón si figurará como definitiva a nota acadada na primeira proba.

Ao alumnado de modalidade asistencial, no caso de ter que concorrer á segunda proba de xuño-xullo, gardaráselle as notas da parte teórica ou práctica sempre que tivesen acadado un 5 sobre 10 nesa parte da materia. Os/As estudantes non asistenciais terán que repetir o exame completo.

Non se gardarán notas de ningunha parte da materia -teoría ou práctica- para seguintes cursos académicos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ADDAMS, J., **Hull House: El valor de un centro social**, Consejo General del trabajo social - Paraninfo, 2014

AGUILAR, M. J., **Concepto y metodología en trabajo social**, Consejo General del trabajo social - Paraninfo, 2013

FERNÁNDEZ GARCÍA, T. e ALEMÁN BRACHO, C., **Introducción al Trabajo Social**, Alianza Editorial, 2003

RED VEGA, N., **Aproximaciones al Trabajo Social**, Siglo XXI, 1993

ANDER-EGG, E., **Historia del trabajo social**, Lumen, 1994

Bibliografía Complementaria

ANDER EGG, E., **Diccionario del Trabajo Social**, Lumen, 1995

BARBERO, J.M., **El Trabajo social en España**, Mira Editores, 2002

CERDEIRA GUTIÉRREZ, I., **Los servicios sociales del franquismo a la Constitución**, Cuadernos de Trabajo Social, nº 0, 1987

HERAS, P. de las, **La construcción histórica de una profesión**, Publicaciones de la UPCO, 2000

PASTOR SELLER, E. e MARTÍNEZ-ROMÁN, M.A. (coords.), **Trabajo Social en el siglo XXI. Una perspectiva comparada**, Grupo 5, 2014

PELÁEZ, E., **Trabajo Social en España. Situación y perspectivas**, Servicios Sociales y Política social, nº 20, 1990

RICHMOND, M., **Diagnóstico Social**, Consejo General del Trabajo Social - Paraninfo, 2008

RUBÍ, C., **Introducción al Trabajo Social**, Euge, 1991

ZAMANILLO, T., **Epistemología del Trabajo Social. De la evidencia empírica a la exigencia teórica**, Ediciones Complutense, 2018

ZAMANILLO, T. GAITÁN, L., **Para comprender el trabajo social**, Verbo Divino, 1991

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Política social/O05G220V01404

Ética e traballo social/O05G220V01502

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Outros comentarios

Recomendaranse materiais audiovisuais e literatura relacionados coa materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Fundamentos xurídicos**

Materia	Dereito: Fundamentos xurídicos			
Código	O05G220V01201			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Álvarez González, Susana			
Profesorado	Álvarez González, Susana Bonorino Ramírez, Pablo Raúl			
Correo-e	sualvago@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A guía docente que se presenta corresponde á materia de formación básica Fundamentos xurídicos, con 6 ECTS. Ten a súa orixe na materia Dereito, cidadanía e traballo social dividida en dúas: Fundamentos xurídicos e Dereito e traballo social. Fundamentos xurídicos constitúe o inicio da formación xurídica dos futuros graduados en Traballo Social.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
B4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
B5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
B6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
C1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
C2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
C3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
C4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
C13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
C14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
C15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
C17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
C19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
C20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes

C21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
C25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D10	Toma de decisións
D14	Habilidades nas relacións interpersoais
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D19	Adaptación a novas situacións
D23	Motivación pola calidade
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	A1	B1	C3	D1
	A2	B2	C4	D3
	A3	B4	C13	D8
	A4		C19	D9
	A5		C25	D10
				D15
				D16
				D17
				D19
				D23
Integrar no Traballo Social as esixencias que impoñen os marcos legais, a aplicación da prácticas política e a intervención do poder xudicial na resolución de conflitos.	A1	B2	C1	D1
	A2	B6	C2	D2
	A3		C3	D3
	A4		C4	D8
	A5		C13	D9
			C14	D10
			C17	D16
			C19	D17
			C20	D18
			C25	D19
Coñecer as principais institucións xurídicas e políticas	A1	B5	C3	D2
	A2	B6	C15	D9
	A3		C21	D24
	A4		C25	
	A5			
Coñecer os principios éticos do Estado Social e Democrático de Dereito	A1	B2	C2	D9
	A2	B4	C4	D10
	A3	B6	C13	D15
	A4		C19	D16
	A5			D17
Coñecer e comprender o marco normativo das distintas fontes de produción normativa.	A2	B1	C2	D1
	A3	B4	C3	D2
	A4		C14	D3
	A5		C15	D8
			C17	D9
			C19	D16
Coñecer os fundamentos dos dereitos humanos e, en particular, dos dereitos sociais.	A1	B1	C2	D3
	A2	B2	C13	D9
	A3	B4	C19	D10
	A4	B5	C25	D15
	A5	B6		D17
				D24

Identificar e afrontar os problemas da cidadanía relacionados cos dereitos fundamentais.	A1	B1	C3	D3
	A2	B2	C4	D4
	A3	B4	C13	D8
	A4		C14	D9
	A5		C19	D10
			C25	D15
				D16
				D17
				D24
Apreciar a multiculturalidade e a diversidade.	A1	B1	C2	D4
	A2	B2	C25	D14
	A3	B4		D15
	A4	B5		D19
	A5	B6		D24
Coñecer e comprender o marco xurídico dos dereitos humanos nas súas diferentes categorizacións xurídicas e a súa protección, especialmente o dereito á intimidade e a protección de datos persoais e a súas implicacións na intervención social.	A1	B2	C2	D1
	A2	B4	C4	D2
	A3	B5	C13	D9
	A4	B6	C14	D10
			C17	D15
			C19	D16
			C25	D17
				D24
Nova	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C13	D9
	A4	B4	C14	D15
	A5			D16
				D17

Contidos

Tema	
TEMA 1. O concepto de dereito	Aproximación ao concepto de dereito. O dereito como sistema normativo. Validez, eficacia e xustiza. O dereito como forma de organización social. O dereito e outras ordes normativas.
TEMA 2. Fontes de produción normativa	A produción normativa. O dereito legal e o dereito xudicial. Outras formas de produción normativa.
TEMA 3. Lexitimidade do poder e xustiza do dereito	Lexitimidade do poder e xustiza do dereito. A xustiza formal: a seguridade xurídica. A xustiza material: liberdade, igualdade e solidariedade. Os principios e os dereitos como desenvolvemento dos valores. E estado de dereito e os seus tipos.
TEMA 4. Dereitos fundamentais I	Os dereitos fundamentais como concepto histórico. Evolución cronolóxica do seu coñecemento e conceptualización. Valores superiores e dereitos fundamentais. A dobre dimensión dos dereitos fundamentais na Constitución: obxectiva e subxectiva.
TEMA 5. Dereitos fundamentais II	Os dereitos fundamentais no sistema constitucional español. Garantías dos dereitos fundamentais no sistema español.
TEMA 6. Os dereitos fundamentais e o traballo social	O dereito á intimidade e á confidencialidade da información en traballo social. Dereitos e liberdades dos estranxeiros en España: a función do traballador social. O respecto aos dereitos fundamentais dos penados. Os menores como titulares de dereitos fundamentais.
TEMA 7. Igualdade e solidariedade no estado social e democrático de dereito	O estado social e democrático de dereito. Da igualdade formal á igualdade material. A prohibición de discriminación. Concepto e xustificación da discriminación positiva. Problemas actuais e crise da solidariedade nos estados contemporáneos.
TEMA 8. Os dereitos económicos, sociais e culturais	Os dereitos fundamentais e os dereitos sociais. Caracterización destes dereitos. Dereitos sociais e necesidades básicas. Os dereitos sociais como dereitos prestacionais. A titularidade dos dereitos sociais. Dereitos sociais como dereitos de igualdade. Os principios reitores da política social e económica.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	7	7	14
Estudo de casos	12	49	61
Lección maxistral	19.5	49	68.5
Práctica de laboratorio	3	0	3
Estudo de casos	0.5	0	0.5
Exame de preguntas obxectivas	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Asistencia ou preparación en pequenos grupos dun tema e exposición oral das principais conclusións do estudo.
Estudo de casos	Formulación e realización de actividades de carácter práctico.
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais dirixida ao alumnado, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Elaboración de traballos, exposición e debate
Estudo de casos	Supostos prácticos sobre o contido da materia

Avaliación		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
	Descrición					
Práctica de laboratorio	Probas de carácter periódico destinadas a valorar a correcta comprensión e aplicación dos contidos da materia, a análise e o razoamento críticos. Para superar a materia será necesario acadar nas probas una nota media de 5 puntos	30	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B4 B5 B6	C1 C2 C3 C4 C13 C14 C15 C17 C25	D1 D2 D3 D4 D8 D9 D10 D17
Estudo de casos	Seminarios Asistencia e avaliación do estudo intensivo de determinados temas, discusión, participación e elaboración de documentos e conclusións. Asistencia ás accións titoriais da materia.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B1	C20 C21	D1 D2 D3 D8 D9 D10 D14 D16 D17 D19
Exame de preguntas obxectivas	probas obxectivas dirixidas a recordar os contidos previos adquiridos. Pode consistir na realización dunha pregunta longa, de varias preguntas curtas o/y de una prueba tipo test. Para superar a materia será preciso obter un mínimo de 5 puntos nesta parte. Con esta metodoloxía avalíase o resultado de aprendizaxe que figura no apartado segundo da guía docente.	60	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B6	C1 C2 C3 C4 C13 C14 C15 C17 C19 C20 C21 C25	D1 D2 D3 D4 D8 D9 D10 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D23 D24

Outros comentarios sobre a Avaliación

A) Para aprobar a materia polo procedemento de avaliación continua é preciso ter superadas as diferentes partes nas que se divide e demostrar que se adquiriron as competencias especificadas na guía docente.

B) Procedemento de avaliación de **non asistentes**. Descrición (aspectos/criterios):

-Avaliación teórica: exame teórico-práctico que recollerá os contidos relativos á materia impartida durante as clases de aula. Cualificación: ata o 60%.

-Avaliación do estudo de casos: exame teórico-práctico. Cualificación: ata o 30 %.

-Avaliación de temas específicos (seminario): entrega dun traballo de investigación sobre un tema da materia. Cualificación: ata o 10%. Data límite de entrega: a data oficial do exame.

Evaluación de temas específicos (seminarios): entrega de una trabajo de investigación sobre un tema de la materia: hasta el 10%. Límite de entrega del trabajo: fecha oficial del examen.

C) Segunda oportunidade : avalíaranse as competencias e aspectos non superados na primeira convocatoria.

d) **As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo 'Exames 2019-20'**

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Álvarez González, S. y Garriga Domínguez, A., **Fundamentos jurídicos y teoría de la justicia. Grado en Trabajo social**, Dykinson, 2016,

Bibliografía Complementaria

DE LUCAS, J. y otros, **Introducción a la Teoría del Derecho**, Tirant lo Blanch, Valencia, 1994,

DÍAZ, E, **Estado de Derecho y sociedad democrática**, Taurus, 1991,

Peces-Barba Martínez, G, **Curso de derechos fundamentales. Teoría general**, BOE, 1999,

Pérez-Luño, A.E, **Derechos humanos, Estado de Derecho y Constitución**, Tecnos, 2005,

Rubio Llorente, F., **Derechos fundamentales y principios constitucionales**, Ariel, 1995.,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Dereito: Dereito e traballo social/O05G220V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Estatística aplicada á investigación social**

Materia	Estatística: Estatística aplicada á investigación social			
Código	O05G220V01202			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	López Castedo, Antonio			
Profesorado	Domínguez Alonso, José López Castedo, Antonio			
Correo-e	alopez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Dado o continuo contacto coa realidade social que o labor profesional lle esixe ao traballador social, xustifica que esta materia de Estatística aplicada ás ciencias sociais sexa unha formación sólida no ámbito das técnicas de exploración do mundo social, co fin de proporcionarlle as bases estatísticas fundamentais para a súa aplicación adecuada na planificación e desenvolvemento dunha investigación social empírica nas diferentes áreas do traballo social. O propósito é que o traballador social saiba como analizar a realidade social, dotándoo dos coñecementos teóricos e prácticos necesarios tanto para proxectar e levar a cabo a súa propia investigación, como para valorar e cualificar aqueles proxectos e investigacións que cheguen ás súas mans no desenvolvemento do seu labor profesional. Os coñecementos e as competencias académico-profesionais que poida adquirir terán un papel relevante na súa capacitación como traballador/a social con independencia do ámbito e perfil profesional no que desenvolva o seu labor no futuro. Estatística aplicada ás ciencias sociais é unha materia de formación básica na titulación de Grao de Traballo Social que consta de 6 créditos ECTS. Desenvólvese no primeiro curso durante o segundo cuadrimestre. Con ela introdúcese, no ámbito académico curricular destes estudos, a presentación sistemática de contidos - recompilación, ordenación e análise dos datos obtidos nunha mostra e, para rematar, a xeneralización dos resultados á poboación da que esa mostra procede - relacionados coa realidade social nos distintos contextos e ámbitos do traballo social.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
B4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
B5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
B6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
C2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
C3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención

C4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
C5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
C6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
C7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
C8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
C9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
C10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
C12	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
C15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
C17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
C18	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
C19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
C22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
C23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
C25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
D6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
D7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D10	Toma de decisións
D11	Traballo en e con equipos diversos
D12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
D13	Traballo nun contexto internacional
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D19	Adaptación a novas situacións
D20	Creatividade
D22	Iniciativa e espírito emprendedor
D23	Motivación pola calidade
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Ser capaz de analizar e sistematizar a información que produce a investigación social.	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D3
	A3	B4	C9	D8
	A4		C15	D9
	A5		C17	D18
			C22	
			C23	
			C25	
2. Ser capaz de analizar e avaliar a realidade social no ámbito natural e xeográfico, a poboación e os seus beneficiarios, os recursos dispoñibles e potenciais, as súas necesidades, demandas sociais e posibilidades de transformación.	A1	B1	C2	D1
	A2	B2	C3	D6
	A3	B4	C5	D9
	A4	B5	C7	D12
		B6	C8	D15
			C9	
			C10	
			C17	
			C23	
3. Ter un coñecemento básico dos principais programas informáticos para a análise de datos.	A1	B2	C3	D1
	A2	B5	C4	D2
	A3		C7	D7
	A4		C10	D8
			C12	D9
			C18	D10
			C19	D18
			C23	
			C25	
4. Posuír un coñecemento básico das técnicas de mostraxe e de traballo de campo.	A1	B1	C2	D1
	A2	B2	C4	D7
	A3	B4	C5	D8
	A4	B5	C6	D11
		B6	C7	D18
			C8	D19
			C9	D23
			C10	
			C17	
			C22	
			C23	
5. Ser capaz de valorar, utilizar e interpretar datos sobre necesidades e problemas sociais.	A1	B1	C2	D2
	A2	B2	C3	D4
	A3	B4	C5	D9
	A4	B5	C6	D10
	A5	B6	C7	D11
			C8	D17
			C9	D19
			C10	D20
			C12	D22
			C17	D24
			C18	
			C19	
			C22	
			C23	
			C25	
6. Ser capaz de avaliar e valorar a recollida de información e a fiabilidade e importancia desta.	A1	B1	C2	D1
	A2	B2	C3	D3
	A3	B5	C5	D8
	A4		C6	D9
	A5		C7	D19
			C8	D22
			C10	D23
			C12	
			C18	
			C19	
			C23	

7. Ser capaz de aplicar mecanismos de identificación, análise e medida dos problemas e necesidades sociais.

A1 B1 C2 D1
A2 B2 C4 D2
A3 B4 C5 D3
A4 B5 C7 D9
A5 B6 C8 D10
C9 D11
C15 D13
C17 D16
C19 D17
C22 D18
C23 D20
C25 D22

8. Ser capaz de avaliar situacións humanas e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os datos da investigación.

A1 B1 C2 D1
A2 B2 C3 D2
A3 B4 C4 D6
A4 B5 C5 D8
A5 B6 C7 D9
C8 D10
C9 D15
C12 D17
C15 D18
C18 D19
C22 D23
C23

Contidos

Tema	
1. Introducción: conceptos básicos	Introducción. Aceptións do termo. Clasificación básica da estatística: descriptiva e inferencial, teórica e aplicada. O papel da estatística na investigación social. Poboación. Mostra: tipos de mostra. Parámetro. Estatístico. Variable: concepto, tipos de variables: cualitativas, cuantitativas. Escalas de medida: nominais, ordinais, intervalo, razón.
2. Organización e presentación de datos	Introducción. Distribución de frecuencias: supostos de distribución intraintervalo. Representacións gráficas: representacións gráficas de uso frecuente, outras representacións gráficas. Convencións sobre as representacións gráficas. Tendenciosidade nas representacións gráficas. Propiedades das distribucións de frecuencias. Diagrama de talo e follas. Tratamento informático con SPSS.
3. Propiedades das distribucións de frecuencias	Introducción. Medidas de tendencia central: moda, mediana, media. Medidas de variación: varianza, desviación típica. Outras medidas de variación: rango, amplitude semiintercuartil, coeficiente de variación. Medidas de posición: centiles ou percentiles. Outros cuantiles: deciles, cuartiles. Medidas de asimetría e curtose: asimetría: índices de asimetría; curtose: índices de curtose. Tratamento informático con SPSS.
4. Puntuacións típicas e escalas derivadas	Introducción. Puntuacións típicas: concepto, propiedades, puntuacións típicas e curva normal: propiedades. Escalas derivadas: transformación dunhas puntuacións noutras. Tratamento informático con SPSS.
5. Correlación	Introducción. Concepto. Representación gráfica. Cuantificación dunha relación lineal: propiedades do coeficiente de correlación de Pearson, valoración e interpretación dunha correlación, a matriz de correlacións. Outros coeficientes de correlación: Spearman, contingencia, biserial puntual, PHI. Tratamento informático con SPSS.
6. Técnicas de estatística inferencial	Introducción. Concepto. Elementos básicos da estatística inferencial. Modelos de distribucións de probabilidade. Estimación de parámetros. Contraste de hipóteses de medias. Contraste de hipótese sobre proporcións. Tratamento informático con SPSS.
7. Análise de varianza	Análise de varianza dun factor. Concepto. Modelos de ANOVA. Lóxica do ANOVA dun factor: estrutura dos datos e notación, supostos, estatístico de contraste: fontes de variación, sumas de cadrados, graos de liberdade, medias cuadráticas, estatístico de contraste F. Supostos da proba. Comparacións múltiples a posteriori. Tratamento informático con SPSS.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	15	30
Resolución de problemas de forma autónoma	10	21	31
Prácticas de laboratorio	14	44	58

Exame de preguntas obxectivas	4	0	4
Práctica de laboratorio	6	20	26

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	A metodoloxía que se vai empregar nesta materia ten un carácter eminentemente teórico - práctico. As clases teóricas constitúen o elemento máis importante de transmisión dos coñecementos sobre a disciplina. Por clases teóricas cabe entender aquelas que a docencia se focaliza na exposición dos contidos correspondentes aos distintos temas do programa do curso. O seu obxectivo é proporcionar coñecementos tanto conceptuais como procedementais acerca dos distintos temas tratados e é por iso que, en función da natureza destas, será necesario presentar diferentes tipos de explicación (presentación de definicións, exposición de procedementos, desenvolvemento de técnicas de análises). A metodoloxía predominante será a lección maxistral que se utilizará puntualmente para clarificar os contidos que revistan maior dificultade técnico - metodolóxica para, a continuación, presentar situacións que exemplifiquen o contido do exposto. En xeral, para asegurar a comprensión e dominio da metodoloxía científica farase unha introdución a cada tema, con aclaración da terminoloxía e os conceptos máis importantes, achegando un apoio bibliográfico xeral e específico. De todas as maneiras o tipo de clase teórica vai estar en función dos diferentes bloques do programa, xa que algúns deles van esixir por parte do profesor a elaboración dun material máis esquemático. Como complemento, entregarase unha serie de diagramas que resumen os conceptos fundamentais explicados en cada tema e realizarase unha serie de exercicios prácticos, de forma intercalada, o que confire á exposición un carácter teórico-práctico que forza necesariamente ao alumnado tanto á asimilación como á participación e discusión. Nas exposicións teóricas farase uso do encerado, proxector de transparencias, ordenador e canón.
Resolución de problemas de forma autónoma	Para resolver problemas e/ou exercicios de forma autónoma, os/as alumnos/as utilizarán a Unidade Didáctica de Estadística Aplicada ás Ciencias Sociais onde atoparán un instrumento indispensable para o seguimento das clases, xa que se inclúen abundantes exemplos dos temas máis relevantes do programa da materia. Os problemas preséntanse sen resolver, cuestión que, en principio, pode ser un inconveniente para os que se inician no estudo desta materia, pero que pronto se converterá en vantaxe, xa que posibilita unha maior participación nas clases prácticas e unha máis frecuente asistencia do alumnado ás titorías, actividade, na nosa opinión, fundamental no proceso docente.
Prácticas de laboratorio	A materia de Estatística aplicada ás ciencias sociais debe conferir tanto duns coñecementos como dunhas habilidades ao seu alumnado, por iso require unha metodoloxía didáctica que combine a información coa adquisición dunhas destrezas que permitan pór en práctica os contidos que se imparten. Unha forma práctica de resolver estas dúas esixencias da materia consiste en dotar a materia dunhas horas de prácticas ao longo do cuadrimestre. Por clases prácticas cabe entender aquelas en que a docencia se focaliza na aplicación dos contidos propios das clases teóricas a casos particulares. O seu obxectivo é o de posibilitar e/ou favorecer un adestramento na utilización dos coñecementos previamente explicados. En xeral, as prácticas teñen a finalidade de exemplificar o contido teórico. Van encamiñadas esencialmente a que o alumno realice transferencias de aprendizaxe de cada ciclo á aplicación práctica do método implicado. Recorrerase a situacións reais de investigación, á simulación de problemas de investigación e a estudos específicos de informes. Cabe destacar o tramento informático co SPSS. O tratamento e análise de datos informatizado abren importantes posibilidades e proporciona á práctica social unha perspectiva innovadora que o traballador social non debe eludir nin renunciar. Co paquete de aplicacións estatísticas (SPSS para Windows) introdúcese o uso desta tecnoloxía para realizar as análises estatísticas e os gráficos oportunos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Por clases maxistrais cabe entender aquelas que a docencia se focaliza na exposición dos contidos correspondentes aos distintos temas do programa do curso.
Prácticas de laboratorio	Por prácticas de laboratorio cabe entender aquelas en que a docencia se focaliza na aplicación dos contidos propios das clases teóricas a casos particulares. O seu obxectivo é o de posibilitar e/ou favorecer un adestramento na utilización dos coñecementos previamente explicados. En xeral, as prácticas teñen a finalidade de exemplificar o contido teórico.
Resolución de problemas de forma autónoma	Para resolver problemas e/ou exercicios de forma autónoma, os/as alumnos/as utilizarán a Unidade Didáctica de Estadística Aplicada ás Ciencias Sociais onde atoparán un instrumento indispensable para o seguimento das clases, xa que se inclúen abundantes exemplos dos temas máis relevantes do programa da materia.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Exame de preguntas obxectivas	45	A1	B1	C2	D1
		A2	B2	C3	D2
		A3	B4	C4	D3
		A4	B5	C5	D4
		A5	B6	C6	D6
				C7	D7
				C8	D8
				C9	D9
				C10	D10
				C12	D11
				C15	D12
				C17	D13
				C18	D15
				C19	D16
				C22	D17
				C23	D18
				C25	D19
				D20	
				D22	
				D23	
				D24	
Práctica de laboratorio	45	A1	B1	C2	D1
		A2	B2	C3	D2
		A3	B4	C4	D3
		A4	B5	C5	D4
		A5	B6	C6	D6
				C7	D7
				C8	D8
				C9	D9
				C10	D10
				C12	D11
				C15	D12
				C17	D13
				C18	D15
				C19	D16
				C22	D17
				C23	D18
				C25	D19
				D20	
				D22	
				D23	
				D24	

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN DOS PROCESOS E RESULTADOS DE APRENDIZAXE. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

En coherencia coa proposta metodolóxica presentada defendemos unha proposta holística de avaliación. Por unha banda, unha avaliación inicial ou diagnóstica ó inicio de cada unidade temática, mediante a formulación de cuestións abertas relativas ao tema específico que se vai abordar, coa finalidade de sondear os coñecementos previos que os estudantes teñen. En segundo lugar, apostaremos por unha avaliación de proceso, que nos permita facer un seguimento da aprendizaxe dos estudantes, dos progresos do grupo e, na medida que sexa posible (polo número de alumnos/as), de cada individuo. Para facer posible esta avaliación faremos uso da observación sistemática, das titorías e da análise de tarefas. E, por último, a avaliación final na que se terán en conta diferentes aspectos, valorados segundo o grado de asistencia e seguimento por parte dos estudantes, polo que nesta materia contéplanse diferentes opcións para estudantes asistentes e non asistentes.

1.- Criterios específicos de avaliación para **ASISTENTES**.

Considéranse alumnas/os asistentes os que asistan a un mínimo do 80% das clases teóricas e do 80% das clases prácticas. As actividades puntuadas son ás seguintes:

1. Probas tipo test (ata 4,5 puntos).
2. Probas de prácticas de execución de tarefas reais e/ou simuladas no laboratorio de informática (ata 4,5 puntos).

3. Asistencia, participación e actitude nas clases teóricas e prácticas (ata 1 punto). A avaliación da docencia de aula levarase a cabo co seguimento das actividades propostas; a avaliación da docencia de prácticas, mediante control da participación, ademais de calquera outro requisito esixido para o seu desenvolvemento.

É obrigatorio realizar todas ás actividades. Para obter unha avaliación positiva e, en consecuencia, superar a materia será preceptivo alcanzar a nota mínima de 2,25 puntos na primeira e segunda actividade, e de 0,50 puntos na terceira. O non obter estas puntuacións supón non ter alcanzado os obxectivos mínimos da materia na súa totalidade.

2.- Criterios específicos de avaliación para **NON ASISTENTES**.

Deben falar co profesor nas dúas primeiras semanas de clases. As actividades puntuadas son ás seguintes:

1. Proba global tipo test (ata 5 puntos). A proba será similar ás dos asistentes, e o material será o mesmo.
2. Proba de prácticas de execución de tarefas reais e/ou simuladas no laboratorio de informática (5 puntos).

É obrigatorio realizar todas ás actividades. Para obter unha avaliación positiva e, en consecuencia, superar a materia será preceptivo alcanzar a nota mínima de 2,50 puntos en cada unha das actividades. O non obter estas puntuacións supón non ter alcanzado os obxectivos mínimos da materia na súa totalidade.

3.- Segunda convocatoria.

As competencias non superadas derivadas da totalidade ou de parte das probas/actividades obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de Xullo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo "Exames 2016-17".

NOTA IMPORTANTE: A ficha terase que entregar nas dúas primeiras semanas de clases, deixando constancia do tipo de asistencia elixida e grupo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GARCIA FERRANDO, M., **Socioestadística**, CIS., 2000

GIL, J.A., **Estadística e informática (SPSS) en la investigación descriptiva e inferencial**, Uned, 2000

HERNANDEZ, R., FERNANDEZ, C. & BAPTISTA, P., **Metodología de la investigación**, McGraw-Hil, 2010

PEREZ, C., **Técnicas de análisis de datos con SPSS 15**, Prentice Hall, 2009

MARTIN-GUZMAN, P.; TOLEDO, I.; LOPEZ, F.J. & BELLIDO, N., **Manual de Estadística descriptiva**, Editorial Aranzadi, 2006

MARTIN TABERNERO, M^a. F.; FERNANDEZ, R. & SEISDEDOS, A., **Estadística descriptiva. Manual de prácticas para las Ciencias de la Conducta**, Universidad Pontificia, 1990

RITCHEY, F. J., **Conceptos básicos de estadística para ciencias sociales**, Delta Publicaciones, 2008

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Psicoloxía: Métodos e técnicas de investigación social/O05G220V01403

Outros comentarios

Recoméndase:

1. Ler o material básico (apuntamentos) antes de asistir ás exposicións maxistras da aula.
 2. Iniciar canto antes o traballo de investigación, seguindo as titorizacións establecidas.
 3. Estudar o material básico de forma continuada, sen deixalo para a semana anterior ao exame.
 4. Facerlle ao profesor todas as preguntas/consultas que se considere necesario.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Socioloxía: Socioloxía xeral				
Materia	Socioloxía: Socioloxía xeral			
Código	005G220V01203			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web	http://webs.uvigo.es/adasa			
Descrición xeral	Autores e teorías sociolóxicas máis relevantes. A análise sociolóxica da realidade social.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
C2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a esixencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
C10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
C20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
C22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
C25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
D6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
D7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D10	Toma de decisións
D11	Traballo en e con equipos diversos
D12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
D13	Traballo nun contexto internacional
D14	Habilidades nas relacións interpersoais
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade

D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D19	Adaptación a novas situacións
D20	Creatividade
D22	Iniciativa e espírito emprendedor
D23	Motivación pola calidade
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1) Adquirir coñecemento da disciplina como ciencia auxiliar do traballo social.	A1 A2	B2	C25	D1 D2 D3 D4 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D22 D23 D24
2) Adquirir coñecemento das teorías sociais que deron lugar ás diferentes correntes de pensamento actual.	A1 A4 A5	B2	C20	D1 D2 D3 D4 D6 D7 D8 D9 D10 D11 D12 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D20 D22 D23 D24

3) Adquirir coñecemento dos contextos institucionais e procesos sociais nos que realiza as súas funcións o traballo social.	B1 B2	C22	D1
			D2
			D3
			D4
			D6
			D7
			D8
			D9
			D10
			D11
			D12
			D14
			D15
			D16
			D17
			D18
			D19
			D20
			D22
			D23
			D24
4) Coñecemento das principais problemáticas sociais.	A1	B2	D1
	A2		D2
	A3	C22	D3
	A4	C25	D4
	A5		D6
			D7
			D8
			D9
			D10
			D11
			D12
			D13
			D14
			D15
			D16
			D17
			D18
			D19
			D20
			D22
			D23
			D24
5) Capacidade para reunir e analizar información.	A1	B1 B2	D1
	A2		D2
	A3	C10	D3
	A4	C22	D4
	A5		D6
		C25	D7
			D8
			D9
			D10
			D11
			D12
			D14
			D15
			D16
			D17
			D18
			D19
			D20
			D22
			D23
			D24

6) Capacidade para o traballo en equipo

A1	C10	D1
A2		D2
A3		D3
A4		D4
A5		D6
		D7
		D8
		D9
		D10
		D11
		D12
		D14
		D15
		D16
		D17
		D18
		D19
		D20
		D22
		D23
		D24

Contidos

Tema

1) *Oríxen, interese e aplicacións da socioloxía.	1.1.- Obxecto e método 1.2.- Aplicacións da socioloxía 1.3.- Socioloxía e traballo social
2) Teoría sociolóxica (*I): Teoría Clásica	2.1.- Precusores e *iniciadores 2.2.- Marx 2.3.- *Weber 2.4.- *Durkheim 2.5.- Outros autores
3) Teoría Sociolóxica (*II): Teoría Contemporánea	3.1.- *Funcionalismo 3.2.- *Interaccionismo 3.3.- *Estructuralismo 3.4.- Marxismo 3.5.- *Novos enfoques
4) Cultura, individuo e interacción social	4.1.- Cultura e sociedade 4.2.- Socialización e ciclo vital 4.3.- Interacción social e vida cotiá 4.4.- Conformidade e desviación 4.5.- Xénero e sexualidade
5) Estruturas de poder	5.1.- *Estratificación social e estrutura de clase 5.2.- *Etnicidad e raza 5.3.- Grupos e organizacións
6) Institucións sociais	6.1.- Familia e parentesco 6.2.- Sistema educativo e medios de comunicación 6.3.- Relixión 6.4.- Contorna laboral e vida económica
7) Marxinación e problemáticas sociais	7.1. Concepto de marxinación e problema social 7.2. Exclusión e marxinación: factores, procesos e tipos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	15	15	30
Seminario	8	24	32
Lección maxistral	22	22	44
Exame de preguntas obxectivas	1	20	21
Traballo	1	10	11
Cartafol/dossier	0	12	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Obradoiro	Sesións en grupo mediano para o deseño, a realización e a presentación dunha investigación sobre unha problemática social.
Seminario	Dar directrices, en sesións quincenais, de traballo con pequenos grupos para ampliar coñecementos e elaborar notas de calidade para a materia. Exposición dos temas en grupos pequenos.
Lección maxistral	Exposición dos temas do programa fomentando o debate e a participación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Construción dunha investigación empírica/teórica
Seminario	Exposición dos temas por parte dos alumnos. Revisión de apuntamentos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Exame de preguntas obxectivas	Vinte preguntas con catro opcións de resposta	30 por cento de la nota para asistentes; 80 por cento de la nota para no asistentes. 0,5 puntos por respuesta acertada. -0,15 por respuesta errónea.	A1			D1
						D2
						D3
						D4
						D8
						D9
						D10
						D16
						D18
Traballo	Traballos en grupo con cinco apartados: -Introdución -Obxectivos -Metodoloxía -Resultados -Bibliografía	20 por cento de la nota para todos, asistentes o no. Hasta 10 puntos; 2 puntos por cada apartado.	A1	B1	C2	D1
			A2	B2	C10	D2
			A3		C20	D3
			A4		C22	D4
			A5		C25	D6
						D7
						D8
						D9
						D10
						D11
						D12
						D14
						D15
						D16
						D17
						D18
						D19
						D20
						D22
						D23
						D24

Cartafol/dossier	Elaboración de apuntamentos da materia por grupos. Exposición dos temas en grupo pequeno	50 por ciento de la nota para asistentes; 0 por A1 ciento para no asistentes. Hasta 10 puntos. A2 A3 A4 A5	C10	D1
			C22	D2
				D3
				D4
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
				D12
				D13
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D22
				D23
				D24

Outros comentarios sobre a Avaliación

MODALIDADES ASISTENCIAL E NON-ASISTENCIAL:

A participación regular (75% de asistencia) aos seminarios implica a posibilidade dunha avaliación continuada que suporía o 50 % da nota final. Outro 30% correspondería á cualificación lograda no exame final. O traballo de investigación representa o 20% restante. Os alumnos non asistentes (menos do 75% de asistencia) terán que presentar o traballo de investigación igual (20% da nota) e presentarse ao exame final tipo test (80% da nota). SEGUNDA CONVOCATORIA: No mes de xullo terá lugar a recuperación das competencias non superadas en maio. Gardaranse os resultados do exame e/ou do traballo de investigación; As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>) no espazo Exames 2018-19

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Giddens, A., **Sociología**, 7, Alianza, 2014

Macdonald, J. y Plummer, K., **Sociología**, 4, Prentice Hall, 2011

Giner, S., Lamo de Espinosa, E., **Diccionario de Sociología**, 1, Alianza, 2013

Ritzer, G., **Teoría sociológica clásica**, 1, Mc Graw-Hill, 1991

Ritzer, G., **Teoría sociológica contemporánea**, 1, Mc Graw-Hill, 1993

Bibliografía Complementaria

García Ferrando, M., **El análisis de la realidad social**, 3, Alianza, 2010

Rocher, G., **Introducción a la sociología general**, 1, Herder, 2016

Saco, A., **Destripando la sociedad**, 1, Tórculo, 2007

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Epistemoloxía do traballo social				
Materia	Epistemoloxía do traballo social			
Código	O05G220V01204			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Perdiz Álvarez, María Celsa			
Profesorado	Perdiz Álvarez, María Celsa			
Correo-e	mcperdiz@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha materia obrigatoria, incluída no módulo do título de grao denominado: O Traballo Social, Conceptos, Modelos, Teoría e Aplicación. Dentro deste sitúase na materia denominada: Fundamentos do Traballo Social. Pretende como obxectivo xeral acercarse a construción do Traballo Social como disciplina e profesión.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
B3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
C3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
C5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
C6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
C8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
C10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
C13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
C14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
C15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
C17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo

C19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
C22	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
C23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
C24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
C25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D10	Toma de decisións
D11	Traballo en e con equipos diversos
D12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
D14	Habilidades nas relacións interpersoais
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D19	Adaptación a novas situacións
D20	Creatividade
D21	Liderado
D22	Iniciativa e espírito emprendedor
D23	Motivación pola calidade
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
1. Coñecer e comprender a epistemoloxía do Traballo social	A1	B1	C5 C6 C13 C14 C17	D11 D12 D14 D15
2. Promover actitudes de relación interpersoal.	A4	B2 B3	C3 C10 C15 C17 C23 C25	D1 D2 D3 D8 D9 D10 D14 D15 D16 D17 D22 D23
3. Potenciar actitudes de autocrítica, tolerancia e innovación.		B1 B2	C6 C10 C19 C22 C24 C25	D1 D2 D3 D8 D9 D11 D16 D17 D19 D22 D23

4. Recoñecer a diversidade, a diferenza e a *multiculturalidad como fonte de crecemento persoal e social.	A2	B1	C3	D1
	A3	B2	C5	D2
	A4	B3	C6	D3
			C8	D8
			C13	D9
			C15	D10
			C22	D11
			C24	D12
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D24
5. Comprender as responsabilidades propias do futuro traballador social.	A2	B3	C15	D3
			C17	D10
			C22	D17
			C23	D19
			C25	D22
6. Aprender a traballar en equipo multidisciplinar e/ou interdisciplinar	A4	B1	C14	D2
		B2	C17	D8
			C23	D9
				D10
				D11
				D12
				D14
				D16
				D19
7. Comprender o sentido do respecto cara aos usuarios.	A1		C6	D17
	A5		C8	
			C19	
			C22	
			C24	
8. Adaptarse a situacións novas.	A4	B2	C17	D8
	A5		C23	D10
			C25	D16
				D19
				D22
9. Aprendizaxe autónoma, crítico e continuado.				D23
	A2	B2	C3	D8
	A5		C24	D10
				D16
				D17
				D18
				D23
10. Actualización permanente, actitudes e habilidades propias do traballo científico e da investigación.				D24
	A3	B2	C23	D1
	A4		C25	D2
	A5			D3
				D16
				D19
11. Sensibilidade respecto temáticas de concienciación social				D23
				D24
	A5	B3	C13	D15
			C25	D17
				D19
				D23
				D24

Contidos

Tema

NATUREZA E APROXIMACIÓN Ó CONCEPTO DE TRABALLO SOCIAL	.Epistemoloxía .Natureza .Concepto de Traballo Social
O OBXETO DO TRABALLO SOCIAL	. Concepto . Concepcións do obxecto ó longo da historia do T.Social . Diferentes delimitacións do obxecto en T.S.
AS TEORÍAS DE INFLUENZA NO TRABALLO SOCIAL	. Relación teoría-práctica-teoría . Teorías procedentes das ciencias sociais/humanas . Os modelos de intervención en traballo social
INTRODUCCIÓN HISTÓRICA Á CUESTIÓN METODOLÓXICA EN TRABALLO SOCIAL	. O método é a metodoloxía . As dimensións ou niveis . A evolución do método en T.Social
INTRODUCCIÓN A INTERVENCIÓN PROFESIONAL	. Tipos de intervención . Funcións . Ámbitos de intervención . Niveis de intervención . Sectores de intervención
ASPECTOS ÉTICOS NA INTERVENCIÓN DO TRABALLADOR/A SOCIAL	. Ética e T.S. . O código deontolóxico

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22	16	38
Seminario	15	15	30
Saídas de estudo	0	6	6
Seminario	8	0	8
Traballo tutelado	0	30	30
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22
Cartafol/dossier	0	16	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición xeral, por parte das profesoras, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices relacionadas coa materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Traballaranse textos complementarios, exercicios de integración teórico/práctica, exposición e defensa dos mesmos.
Saídas de estudo	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos non académicos exteriores. Entre elas pódense citar prácticas de campo, visitas a eventos, centros de investigación, empresas, institucións etc. de interese académico-profesional para o alumnado.
Seminario	Seguimento, atención e asesoramento do alumnado para o desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Traballo tutelado	O alumnado, de xeito individual ou en grupo, elaborará un documento sobre a temática da materia. Trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e redacción do documento final, podendo supoñer a exposición do mesmo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	As alumnas e alumnos recibirán apoio individual de xeito sistemático e continuo dos traballos que se lle proponen na materia, en aula e tutoría.
Seminario	Os grupos de traballo Terán supervisión da profesora da súa actividade grupal

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Valoraranse as presentacións dos traballos e as exposicións dos exercicios/actividades solicitados ao estudiantado de xeito individual e/ou en grupo. Dependendo do carácter da actividade, as notas serán individuais ou para todos igual (p. ex. a presentación dun traballo colectivo proporcionará igual nota a todos/as os/as estudantes que o realizaron; a exposición dun traballo producirá notas individuais). Deberá obter unha nota de aprobado para poder sumar ó resto dos apartados de avaliación.	PRESENCIAIS 50	A1	B1	C3	D2
		NON	A2	B2	C6	D8
Exame de preguntas obxectivas	Para o alumnado asistente e non presencial, o exame consistirá nunha proba tipo test de 40 preguntas de resposta única (con 2 alternativas) sobre a materia teórica desenvolta nas sesións maxistrais. Deberán obter unha nota de aprobado para poder sumar ó resto dos apartados de avaliación. Ademáis o alumnado non asistencial, deberá responder a 4 preguntas abertas cortas sobre a/as lecturas prácticas encomendadas. Pare estes, o peso ponderado de ambas partes será: 70% teoría e 30% preguntas parte práctica+ entrega exercizos). Igualmente, para supersar a materia, deberán outer aprobado en ámbalas dúas partes.	PRESENCIAIS 10	A3	B3	C15	D11
		exercizos	A4		C17	D17
			A5		C22	D23
					C23	
					C24	
		P: 50			C3	D1
		NP: 70+30			C5	D2
					C6	D3
					C8	D8
					C10	D9
					C13	D10
					C14	D11
					C15	D12
					C17	D14
					C19	D15
					C22	D16
					C23	D17
					C24	D18
					C25	D19
					D20	
					D21	
					D22	
					D23	
					D24	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade de avaliación para estudantes asistentes: Como pode observarse a planificación deste proceso de ensino-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua. Será considerado alumno/a asistencial cando teña unha asistencia mínima do 80% ás sesións maxistrais, un 80% aos seminarios e un 80% aos pequenos grupos. Os criterios e modalidades de avaliacións son os que constan no apartado específico da guía. Lémbrese que cada unha das metodoloxías de avaliación debe estar aprobada por independente para poder superar a materia. 2. Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes: Aqueles estudantes que opten por non asistir ás clases, ou non poidan, ou pretendendo ser «estudantes asistentes» teñan menos da asistencia requirida para ser considerados como tal, terán que demostrar -igualmente que os seus compañeiros/as- a adquisición das diferentes competencias da materia, ou sexa, o coñecemento dos seus aspectos procedementais e actitudinais. Isto farano nunha proba ou exame final o día da convocatoria oficial+a entrega dos exercizos debidamente elaborados. O exame neste caso supoñerá o 70 teoría+20% das preguntas das prácticas que se realizarán mediante catro preguntas abertas, estas notas só farán media e permitirán superar a materia si cada unha das partes (teórica e práctica) están aprobadas independentemente. 3. Convocatorias seguintes: De non superar a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de Xullo. Non se gardarán notas de ningunha parte da materia -teoría ou práctica- para o seguinte curso académico. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade (<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/education-ou7web7index.php>) no espazo "exames 2018-2019". En ningún caso faranse exames parciais ou modificación de datas oficiais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

DU RANQUET, M., **Los modelos en trabajo social. Intervención con personas y familias**, S.XXI,
DE LA RED, N., **Aproximaciones al trabajo Social**, Consejo General de Colegios Oficiales de diplomados en trabajo social y asistentes sociales,
FERNÁNDEZ- GARCÍA, T., **Fundamentos del trabajo social**, Alianza Editorial,
HOWE, D., **Dando sentido a la práctica. Una introducción a la teoría del Trabajo social.**, Editorial Maristán.,
PAYNE, M., **Teorías Contemporáneas del Trabajo Social.**, Narcea.,
ROBERTIS, C., **Metodología de la Intervención en Trabajo Social.**, Ateneo,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Outros comentarios

Recomendacións para superar a materia:

- 1.-Traballar e estudar de xeito continuado mellora notablemente a superación da materia, xa que é unha asignatura que require asentarse e comprender de forma paulatina os contidos.
 - 2.-Leer os temas da sesión maxistral previamente a mesma, co fin de mellorar a comprensión da explicación xeral do profesorado, asíñ como traer elaboradas as dúbidas a aula para poder resolvelas en función das necesidades do alumnado.
 - 3.-Levar o día as actividades planificadas para cada seminario.
 - 4.-Non saltarse as pautas da organización do traballo tutelado.
 - 5.-Plantexar as dúbidas sobre calquer aspecto da materia o profesorado, tanto na aula (en relación os contidos e exercicios) como nas titorías de despacho (para outros aspectos relacionados coa materia ou para afondar en dúbidas que por cuestión de tempo non sexa posible facelo na aula).
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Organización dos servizos sociais**

Materia	Organización dos servizos sociais			
Código	O05G220V01205			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Salgado Rodríguez, Eva María			
Profesorado	Solar Rivera, María Mercedes			
Correo-e	evasalgadorguez@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	O sistema público de servizos sociais destinado a garantir unhas prestacións básicas ante situacións de necesidade ten unha identidade, normativa, estrutura, competencias, financiación etc. propias, e xunto con outros sistemas de protección social constitúese nun dos piares fundamentais do estado de benestar, sendo este sistema público un dos ámbitos principais de intervención do traballo social.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
B3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
B4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
B5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
C1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
C2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
C3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
C5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
C8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
C13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
C14	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
C16	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco

C20	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
C21	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
C23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
C25	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D10	Toma de decisións
D11	Traballo en e con equipos diversos
D12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
D14	Habilidades nas relacións interpersoais
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D19	Adaptación a novas situacións
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer e comprender a organización, estrutura xeral, mecanismos de actuación e as principais prestacións e programas que configuran o Sistema Público de Servizos Sociais	A1	B1 B2 B3 B4	C1 C2 C3 C5	
Promover cambios favorables na vida dos individuos e familias a través da administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.	A2	B1 B2 B3 B4 B5	C1 C2 C3 C5 C8 C13 C14 C16 C20	D1 D2 D3 D4 D8 D12 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D24
Participar na xestión e dirección de entidades de benestar	A3 A4	B3 B5	C1 C2 C3 C5 C20 C21 C23 C25	D1 D2 D3 D4 D8 D9 D10 D11 D12 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D24

Analizar y sistematizar la información que proporciona el trabajo cotidiano; administrar y ser responsable de su propio trabajo.	A5	B2 B4 B5	C2 C3 C14 C16 C20	D1 D2 D3 D8 D9 D10 D14 D15 D16 D17 D18
Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e apoiar as persoas para que sexan capaces de manifestar as súas necesidades, circunstancias e proceder con autonomía	A3 A4	B1 B2 B3 B4 B5	C3 C13 C14 C16 C20	D1 D2 D3 D4 D8 D9 D10 D11 D12 D14 D15 D16 D17 D18 D19 D24
Coñecer as funcións profesionais do/a traballador/a social na xestión dos servizos sociais e a participación nos mesmos das organizacións públicas e privadas.	A4	B2 B3 B4	C1 C2 C3 C5 C8 C13 C16 C20	D1 D2 D4 D9 D10 D16 D18

Contidos

Tema	
O sistema público de servizos sociais.	Marco conceptual: natureza, obxectivos e prestacións básicas.
A organización territorial e competencial do sistema público de servizos sociais	Competencias estatais, autonómicas e locais.
A rede de atención dos servizos sociais	Ámbito público. Ámbito privado. Terceiro sector.
Marco normativo xeral dos servizos sociais	Contexto internacional. Contexto europeo. Normativa estatal. Normativa autonómica. Normativa local.
O sistema de servizos sociais na comunidade autónoma galega	Organización e estrutura.
Os servizos sociais comunitarios básicos e específicos	Organización, xestión e estrutura. Funcións do T.S.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo	7	1	8
Presentación	2	6	8
Seminario	3	6	9
Traballo tutelado	3	9	12
Actividades introdutorias	1	1	2
Traballo tutelado	6.5	6.5	13
Lección maxistral	22	44	66
Exame de preguntas obxectivas	2	26	28

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Saídas de estudo	Visitas a institucións prestadoras de servizos sociais.

Presentación	Exposición, por parte do alumnado, ante o docente e/ou un grupo de estudantes, dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio ou proxecto. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Empregaranse como complemento das clases teóricas.
Traballo tutelado	O estudantado, de xeito individual ou en grupo, elaborará aqueles exercicios que se lle encomende relacionados coa temática da materia e coa súa aprendizaxe, será supervisado e tutelado polo profesor sobre o que se refire á procura e recollida de información, á lectura e manexo de bibliografía, á redacción, á presentación, á exposición etc.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto, reunir información sobre o alumnado e a presentar a metodoloxía docente, a avaliación e os contidos xenéricos da materia.
Traballo tutelado	O/A estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión dos docentes.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos, bases teóricas e/ou directrices sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	En pequeno grupo o alumnado elabora un documento-traballo sobre un dos aspectos da materia, preferentemente sobre a organización dun Departamento de Servizos Sociais, entre outros, baseado na materia impartida e seguindo a lexislación vixente. Inclúirá fundamentación, procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, contextualización, redacción, valoración-conclusións. Valorarase especialmente o uso da linguaxe inclusiva e non discriminatoria en calquera dos ámbitos de intervención. Asesoramento por parte da profesora na aula e en titorías grupais. Traballo en grupo, supervisión de traballos e exposición na aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Traballo tutelado	Inclúese neste epígrafe a diversidade de traballos encargados que forman parte do sistema de avaliación continuo (lectura e defensa de artigos profesionais, libros da bibliografía básica, análise dunha organización de servizos sociais, supostos prácticos...). Valorarase cada un dos traballos solicitados e presentados polo/a estudante de xeito individual e/ou en grupo. Cómpre ter aprobada esta parte para facer media coa nota obtida na proba tipo test. Solicitarase un dossier individual no que se inclúan todas as prácticas, exercicios e traballos realizados. Considerarase parte do seguemento avaliable da parte práctica da materia a realización de probas aleatorias (resposta por escrito a preguntas; pequenos test...) tendentes a comprobar na aula a realización dos traballos e encargos solicitados. A nota da parte práctica da materia só fará media coa nota da parte teórica (exame) se é igual ou superior a 2,5.	40	B1	C1	D1
			B2	C2	D2
			B3	C3	D3
			B4	C13	D4
			B5		D8
					D9
					D10
					D11
					D12
					D14
					D15
					D16
					D17
					D18
					D19
					D24
Traballo tutelado	Prácticas e traballos realizados na aula	10	A3	B1	C1
			A4	B2	C2
			A5	B3	C3
				B4	C5
				B5	C8
					D8
				C13	D9
				C14	D10
				C16	D11
					D12
					D14
					D16
					D17
Exame de preguntas obxectivas	O /a alumno/alumna examínase da parte teórica da materia desenvolta nas sesións maxistrais e nos seminarios. A nota obtida no exame da parte teórica será o 50% da nota total e só fará media coa nota da parte práctica se é igual ou superior a 2,5. Para o alumnado asistente, o exame constará de 40 preguntas con catro alternativas de resposta, das cales só unha é verdadeira. Cada tres respostas incorrectas invalidarase unha resposta correcta. O corte do aprobado sitúase en 20.	50	A1	B1	C1
			A2	B2	C2
				B3	C3
				B4	C5
				B5	C8
					C13
					C14
					C16
					C20

Descrición da avaliación Modalidade de avaliación para estudantes presenciais con asistencia regular.

O xeito de avaliar será o descrito anteriormente, supoñendo a parte teórica (proba test) o 50% da cualificación final e a parte práctica (traballos de aula e tutelados) o outro 50%.

A planificación do proceso ensinanza-aprendizaxe esixe a presenza dos/as estudantes nas actividades prácticas que se desenvolverán durante o curso, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedementais e actitudinais). Subliñar que non chega con «asistir» á clase, nin que o que se avalía é a asistencia do alumnado, senón que o avaliable son os resultados do proceso ensinanza-aprendizaxe reflectidos nos exercicios e actividades ben realizados e a participación activa e pertinente nas clases prácticas. Polo tanto esixiráselle ao estudantado a súa presenza nas actividades ao longo do curso (verificable con listaxes de asistencia) non puidendo faltar a máis do 20 por cento do total de horas presenciais.

Se o/a estudante deixa de asistir, sexa cal sexa a circunstancia, terá que optar pola segunda modalidade de avaliación.

Modalidade de avaliación para estudantes non asistentes con regularidade.

O alumnado que opte por non asistir ás clases, non poida, ou pretendendo ser estudantes asistentes teñan máis faltas das permitidas, terán que demostrar o coñecemento dos aspectos procedementais e actitudinais da materia no exame final (convocatoria oficial).

Nesta modalidade, a avaliación soamente se realizará a través do exame da convocatoria oficial e suporá o 100 % da nota. A parte teórica da materia consistirá na mesma proba tipo test establecida para o alumnado asistencial (40 preguntas con catro alternativas de resposta, das cales só unha é verdadeira, no que cada tres respostas incorrectas invalidarase una correcta). Esta parte representa igualmente o 50% da cualificación. Na parte práctica (que suporá o outro 50% da cualificación), esixiráselle ao alumnado que saiba responder aos contidos conceptuais, actitudinais e procedementais desenvolto ao longo do curso e que pode adquirir a través da bibliografía e a preparación dos traballos tutelados que se lle encargan ao alumnado asistencial. Neste sentido, na parte práctica poderanse incluír preguntas a desenvolver e supostos relacionados cos artigos, supostos e prácticas desenvolvidas na materia. O profesor informará e facilitará este material ao alumnado non asistencial.

Convocatorias seguintes

. Os/as estudantes de ámbalas dúas modalidades, de non ter superada a materia, serán avaliados das competencias non adquiridas na convocatoria de xullo.

As datas dos exames oficiais

da materia serán publicados na páxina web da Facultade de Ciencias da Educación de Ourense
<http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index>. no espazo exames 2018-19.
Non se gardarán notas de ningunha parte da materia para o seguinte curso académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alemán Bracho, C., Fernández, T., **Introducción a los Servicios Sociales**, UNED, 2004

Santos Martí, J., **El cuarto pilar. Un nuevo relato para los servicios sociales.**, CGTS - Paraninfo, 2012

Vercouttes, J., **Servicios Sociales: organización y planificación**, Diego Marín, 2011

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Servizos sociais especializados I/O05G220V01304

Servizos sociais especializados II/O05G220V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Outros comentarios
